

FAÚ
FINANČNÍ
ANALYTICKÝ
ÚŘAD

VÝROČNÍ
ZPRÁVA
2023

Vážení čtenáři,

je mi ctí představit vám výroční zprávu Finančního analytického úřadu za uplynulý rok, která reflektuje nejen naše úspěchy, ale i výzvy, kterým jsme čelili v uplynulém roce. V době, kdy mezinárodní sankce a geopolitické napětí formují globální ekonomiku, jsme se i nadále neúnavně snažili chránit integritu finančního systému.

V této zprávě můžete najít podrobný přehled o naší činnosti v roce 2023 a také informace o našich prioritách a směřování pro následující období. Povinnost mlčenlivosti nám sice neumožňuje vás seznámit se všemi konkrétními výsledky našich aktivit nebo detaily z prověřovaných případů, ale věříme, že informace obsažené v této výroční zprávě vám umožní nahlédnout na námi řešenou problematiku v rámci ekonomické ochrany státu - boje proti praní peněz a financování terorismu i provádění mezinárodních a národních sankcí. Jsme si vědomi, že naše práce má dalekosáhlý dopad a zavazujeme se k neustálému zlepšování našich procesů, abychom zajistili bezpečnost a důvěru ve finanční systém.

Ačkoliv rok 2023 přinesl mnoho složitých výzev, lze konstatovat, že se s nimi Finanční analytický úřad vypořádal v souladu se svým posláním a zákonným zadáním, a to především díky neobyčejnému pracovnímu nasazení a obětavosti všech pracovníků Finančního analytického úřadu. Za to bych jim rád vyjádřil velké poděkování, stejně tak patří díky také všem našim tuzemským a zahraničním partnerům za kvalitní spolupráci.

Ing. Jiří Hylmar

ředitel Finančního analytického úřadu

ÚVOD	0:1
ANALYTICKÁ ČINNOST	0:4
Strategická analýza	0:8
Mezinárodní spolupráce	1:4
Financování terorismu	1:5
Financování proliferační	1:7
Národní hodnocení rizik a plnění Akčního plánu	2:0
PŘÍBĚHY Z PRAXE FAÚ	2:2
MEZINÁRODNÍ A NÁRODNÍ SANKCE	3:0
DOZOROVÁ ČINNOST	3:5
Plán kontrol a strategie dohledu	3:7
Provedené kontroly v rámci dohledu na místě i na dálku	3:9
Přestupková řízení	4:2
Hodnocení České republiky v oblasti výkonu dohledu	4:4
MEZINÁRODNÍ AKTIVITY A LEGISLATIVNÍ ČINNOST	4:5
Legislativní činnost	4:5
Metodická a konzultační činnost	4:8
Činnost spojená s evropským právem v oblasti AML/CFT	5:0
Výbor Moneyval a hodnocení České republiky	5:2
Poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k formacím	5:4
PERSONÁLNÍ SITUACE A SYSTEMIZACE	5:5
Materiálně-technické zajištění	5:7
HOSPODAŘENÍ FAÚ	5:8
Výdaje	5:8
Příjmy	6:0
KONTROLA ČINNOSTI FAÚ	6:1
PLÁN ÚKOLŮ PRO ROK 2024	6:2
STATISTICKÝ PŘEHLED VÝSLEDKŮ ČINNOSTI V OBDOBÍ 2020 – 2023	6:5
KONTAKTY	6:6
SEZNAM ZKRATEK A POJMŮ	6:7

ÚVOD

Finanční analytický úřad (FAÚ) vznikl a byl zřízen k 1. lednu 2017 a plně navazuje na činnost odboru 24 Ministerstva financí. Vznik FAÚ byl reakcí na výsledky čtvrtého kola hodnocení výboru Moneyval, pro zvýšení nezávislosti a samostatnosti finanční zpravodajské jednotky v České republice. FAÚ je nedílnou součástí resortu Ministerstva financí.

Finanční analytický úřad plní funkci finanční zpravodajské jednotky (FIU – Financial Intelligence Unit) pro Českou republiku v souladu s mezinárodními standardy (především tzv. doporučení FATF – Financial Action Task Force) a směrnicí Evropského parlamentu a Rady, o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, a je podřízen Ministerstvu financí. FAÚ je účetní jednotkou, přičemž jeho příjmy a výdaje jsou součástí rozpočtové kapitoly Ministerstva financí.

Finanční analytický úřad v souladu se zákonem č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů („AML zákon“), řídí ředitel, jehož výběr, jmenování a odvolání se řídí zákonem o státní službě. FAÚ při své činnosti uplatňuje taková organizační, personální a jiná opatření, která zaručují, že s informacemi získanými při jeho činnosti podle zákona nepřejde do styku nepovolaná osoba.

Prvořadým úkolem Finančního analytického úřadu je ochrana finančního systému České republiky před jeho systémovým zneužitím k praní peněz a financování terorismu. FAÚ je v této oblasti plně zodpovědný za efektivní a funkční nastavení systému opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a proti financování terorismu. Současně s touto regulatorní kompetencí je FAÚ i zásadním výkonným článkem systému, jelikož je příjemcem všech detekovaných podezřelých obchodů. První detekce podezřelých obchodů je zákonodárcem sice svěřena širokému okruhu povinných osob, zejména bankám, ale i celé řadě dalších zákonem vymezených subjektů, nicméně vlastní operativní analýzu a následnou distribuci závěrů analytických šetření příslušným orgánům veřejné moci provádí výhradně FAÚ.

FAÚ dále plní úkoly na úseku provádění a vnitrostátní koordinace provádění mezinárodních a národních sankcí za účelem udržení nebo obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti, ochrany základních lidských práv a boje proti terorismu, k jejichž dodržování je Česká republika zavázána na základě členství v Organizaci spojených národů a v Evropské unii.

Vedle výše uvedených činností vykonává FAÚ také správní dozor nad plněním povinností stanovených AML zákonem povinným osobám.

Činností FAÚ v roce 2023 opět významně rezonovala témata sankcí. Na začátku roku 2023 začal být účinný zákon č. 1/2023 Sb., tzv. sankční zákon, který přinesl FAÚ oblast nových úkolů v souvislosti se zařazováním osob na národní sankční seznam. Pokračující nárůst agendy byl zaznamenán v souvislosti s dalším zpřísňováním unijních sankcí vůči Rusku a Bělorusku, přičemž v této oblasti byl zaznamenán růst podílu sektorových hospodářských sankcí.

Počet přijatých oznámení podezřelých obchodů dosáhl nového maxima, což kladlo mimořádné nároky na analytickou činnost FAÚ.

Mezi hlavní řešená témata lze zařadit různá podvodná jednání v kyberprostoru a návazné praní peněz, podvodná jednání zaměstnaneckých agentur s následným praním peněz a pozvolně se vyvíjející problematika financování obchodu se strategickými komoditami, která se dotýká i financování proliferace.

Pozornost v rámci legislativní činnosti FAÚ byla věnována přípravě dvou významných novel AML zákona s dopadem i na zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí („zákon o provádění mezinárodních sankcí“). Práce na obou novelách probíhaly v těsné spolupráci s Ministerstvem financí. Účinnost těchto novel lze očekávat v závislosti na průběhu dalšího legislativního procesu, v případě první z nich v polovině roku 2024 a v případě druhé do konce roku 2024.

Podstatná činnost FAÚ byla také směřována k plnění úkolů v oblasti koordinace procesu 1. kola národního hodnocení rizik financování proliferace a akčního plánu vyplývajícího z 2. kola procesu národního hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu. V neposlední řadě je třeba také zmínit zahájení přípravných prací pro nadcházející 6. kolo hodnocení ČR mezinárodním hodnotícím výborem MONEYVAL.

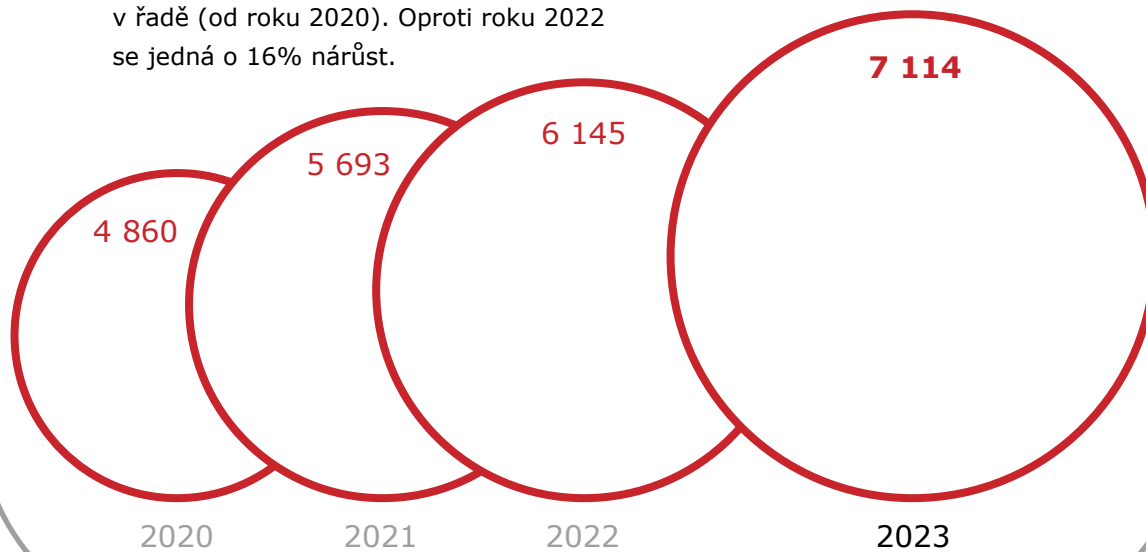
ANALYTICKÁ ČINNOST

je základní a nejdůležitější činností FAÚ. Jejím cílem je verifikace prvotních podezření detekovaných povinnými osobami za současného obstarání dalších informací nezbytných pro rozhodnutí o dalším postupu. Kromě informací od povinných osob může FAÚ pro potřeby svého šetření dožadovat informace od Policie ČR, orgánů příslušných ke správě daní, zpravodajských služeb a dalších orgánů veřejné moci.

Za účinné nástroje je třeba rovněž považovat přístupy do širokého spektra evidencí a registrů, vytěžování otevřených zdrojů a výměnu informací se zahraničními finančními zpravodajskými jednotkami. Výsledky šetření je třeba efektivním způsobem distribuovat oprávněným recipientům, tedy zejména orgánům činným v trestním řízení (OČVTŘ), správcům daně, zpravodajským službám, zahraničním finančním zpravodajským jednotkám, dozorčím úřadům a dalším. Pro zajištění efektivity distribuce je nezbytná neustálá komunikace a sdílení strategických informací s těmito partnery.

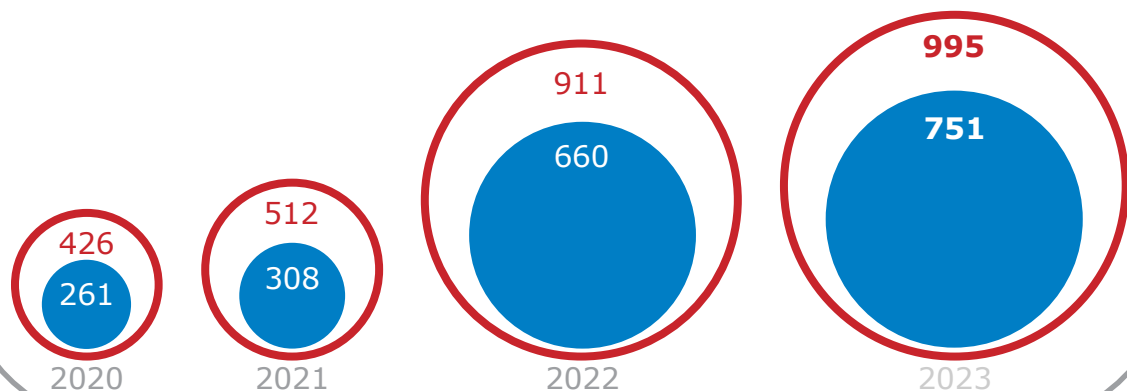
V případech blokace finančních prostředků ze strany FAÚ je prioritou šetření práv dotčených subjektů a vždy je postupováno bez zbytečného prodlení. V praxi se faktická průměrná délka blokace pohybuje v rozmezí dvou až tří dnů, a to v závislosti na složitosti konkrétního šetření.

V roce 2023 přijal FAÚ 7 114 **oznámení podezřelého obchodu**, tedy podnětů k provedení šetření ve smyslu AML zákona (dále také „OPO“). Jedná se o nejvyšší počet OPO v historii FAÚ, kdy počet přijatých oznámení roste již čtvrtým rokem v řadě (od roku 2020). Oproti roku 2022 se jedná o 16% nárůst.

Se zvýšeným počtem přijatých oznámení o podezřelém obchodu koreluje i vyšší počet FAÚ podaných trestních oznámení o 9 % v celkovém počtu 995 a stejně tak ve vyšším počtu podaných trestních oznámení se zajištěním finančních prostředků, který meziročně vzrostl o 14 %, když dosáhl celkové výše 751. Celkový objem zajištěných finančních prostředků dosáhl částky 3,836 mld. Kč, což je 47% nárůst oproti roku 2022.

Vývoj celkového počtu podaných **trestních oznámení**
a počtu podaných **trestních oznámení**
se zajištěním finančních prostředků

Největší podíl oznámení podezřelých obchodů se vztahoval k různým formám podvodných jednání v kyberprostoru a návazného praní peněz. Neustále se zvyšující podíl tohoto druhu podezřelých obchodů vedl v roce 2023 k vyhodnocení efektivity stávajícího způsobu řešení těchto oznámení, a to zejména těch, které lze dle výše škody a charakteru způsobu páčání považovat za bagatelní. Jako optimální byla vyhodnocena varianta zasílání výsledků šetření orgánům činným v trestním řízení ve zrychleném režimu a zjednodušené podobě, splňující však stále kritéria kladená na podání ve smyslu trestního řádu.

Na základě zákonného zmocnění byly v roce 2023 poskytnuty ve smyslu ustanovení § 32 AML zákona informace

ve **457** případech
Generálnímu ředitelství cel

ve **2 496** případech
Generálnímu
finančnímu
ředitelství

v **924** případech Policii České republiky

dalším oprávněným příjemcům v **563** případech

Velice významnou skupinu OPO, zejména co do fiskálního a celospolečenského dopadu, která má bohužel stále rostoucí tendenci, tvořila podvodná jednání zaměstnaneckých agentur s následným praním peněz.

Pokračující ruská agrese na Ukrajině se přenášela v roce 2023 do rostoucího počtu OPO se sankčním prvkem a v této souvislosti také do problematiky financování obchodu se strategickými komoditami, která se dotýká i financování proliferace. Mimo to konflikt akceleroval také potřebu dodávek vojenského materiálu pro zabezpečení obrany Ukrajiny a tím i vytváření podmínek pro různá podvodná jednání v souvislosti s příslibem zajištění tohoto materiálu.

V rámci analytické činnosti FAÚ úzce spolupracoval s bezpečnostními složkami, orgány daňové a Celní správy ČR, dalšími orgány veřejné moci a zahraničními finančními zpravodajskými jednotkami. Zároveň bylo rozvíjeno zapojení do relevantních tuzemských i mezinárodních pracovních skupin v oblastech praní peněz, financování terorismu a financování proliferace. Za zmínku také stojí nově vzniklé členství FAÚ v evropském PPP (Public Private Partnership) projektu ke spolupráci a sdílení informací mezi finančními zpravodajskými jednotkami, orgány činnými v trestním řízení a soukromoprávními subjekty, zejména subjekty finančního sektoru.

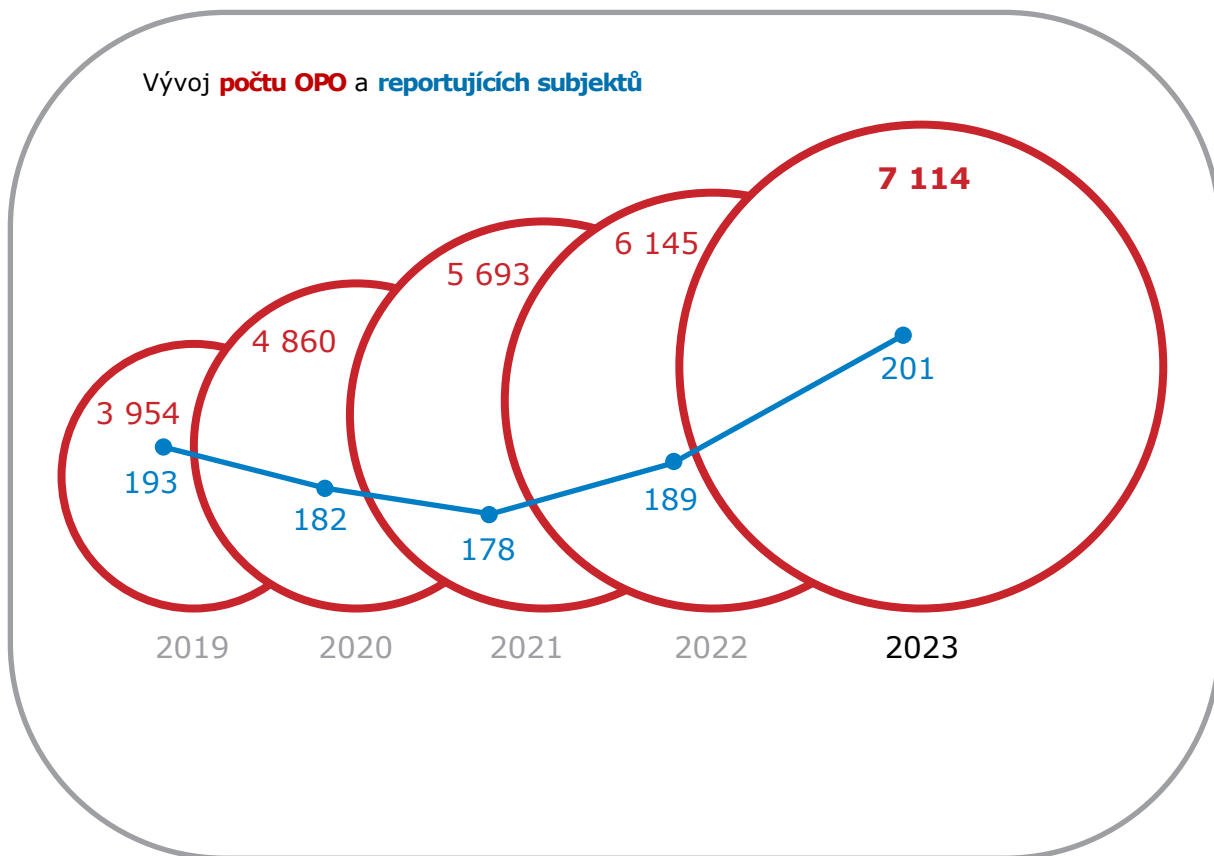
Projekt je řízen Europolem a směřuje k posílení spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem v EU, a to v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu.

0:7

Strategická analýza

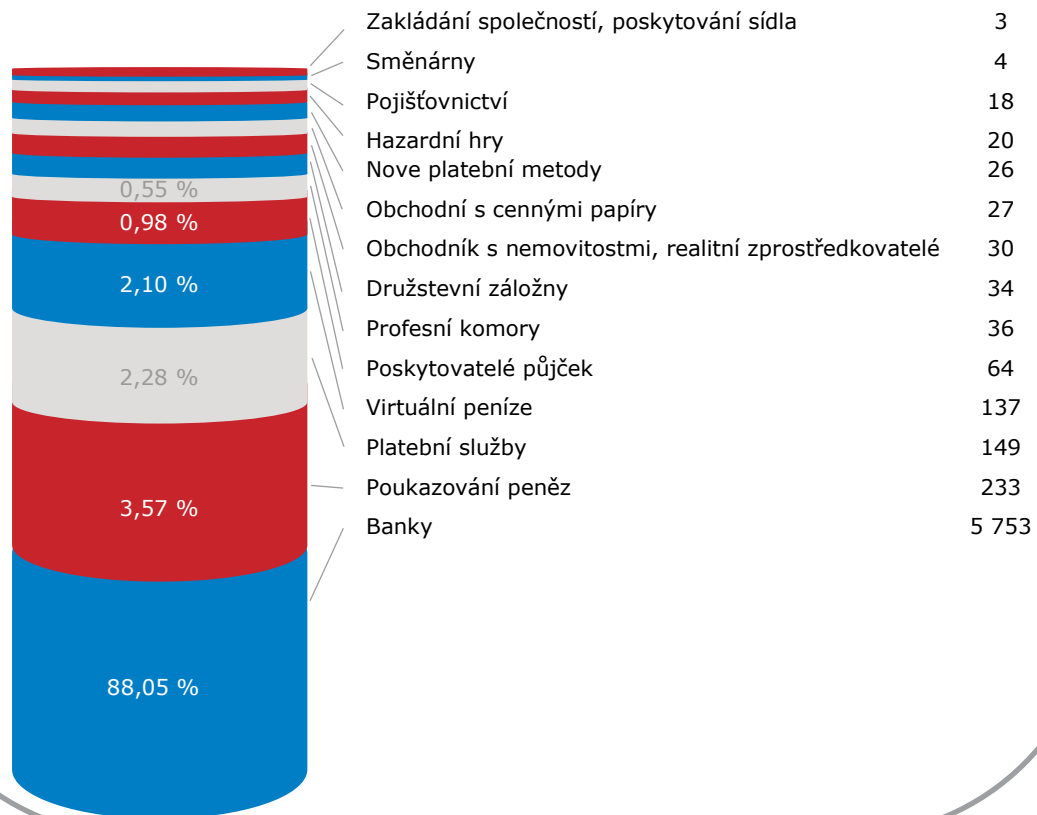
Strategickým pohledem na vývoj analytické agendy FAÚ lze říci, že struktura podnětů bez větších změn kopíruje situaci z roku 2022. Vnější aspekty, které primárně ovlivňovaly charakter detekovaných podezřelých obchodů, jako například probíhající ruská agrese na Ukrajině, zvýšený pohyb cizinců v České republice, míra inflace, ceny energií, probíhající pronikání kryptoměn do všech vrstev společnosti atd., se obdobně projevovaly i v roce 2023.

Rok 2023 opět přinesl rekordní počet oznámených podezřelých obchodů (OPO) a potvrdil tak trend z posledních let. Jak ukazuje graf níže, zatímco počet reportujících subjektů se výrazně neliší, razantně roste počet OPO podaných povinnými osobami.

Nejvýznamnější skupinou povinných osob ve smyslu ustanovení § 2 AML zákona, co do počtu podaných oznámení, již po mnoho let zůstávají banky, které se za rok 2023 podílely na počtu povinnými osobami podaných OPO z 88 %. V této souvislosti je třeba uvést, že mimo oznámení od povinných osob ve smyslu citovaného zákona FAÚ pracuje ve vymezených případech i s podněty dalších subjektů, např. orgány veřejné moci.

Povinné osoby podle počtu OPO

Velkou část hlášení tvořila oznámení se vztahem k různým formám podvodných jednání páchaných v kyberprostoru organizovanými skupinami, které využívají neustále se zdokonalující prvky sociálního inženýrství. Jednalo se především o nabídky fiktivních investic s vysokým zhodnocením vložených prostředků, a to s cílem ovládnout v průběhu komunikace s poškozenými přístup do jejich internetového bankovníctví. Následné odčerpání takto vylákaných finančních prostředků bylo realizováno ve prospěch již pachateli ovládaných bankovních účtů, kdy se mnohdy jednalo o ztročené bankovní účty obdobně poškozených osob. Poté docházelo buď v menší míře případů k hotovostním výběrům, nebo ve větší míře k převodům peněz na různé zahraniční platformy v různých jurisdikcích umožňující směnu fiat měny na kryptoměny. Sledovat bylo možné nadále podvodné jednání v jeho dalších modifikacích, avšak se stejným cílem, jako např. tzv. falešný bankéř, reverzní inzertní podvod, falešný e-shop či romance scam. Přes četné preventivní aktivity bankovních institucí či veřejnoprávních subjektů na různých platformách představuje tento typ podezřelých obchodů nadále zcela zásadní podíl co do počtu případů.

Mimo uvedených typů podvodných jednání se FAÚ i v roce 2023 zabýval podněty, které se týkaly:

- investičních podvodů zahrnujících nabídku investic do zahraničních cenných papírů, ať už prostřednictvím zahraničních, nebo i tuzemských (ne)registrovaných finančních zprostředkovatelů, či
- investičních podvodů zahrnujících nabídku investic do komodit a nemovitostí.

Další zásadní skupina podezřelých obchodů je spojena s krácením daňových povinností. Vedle přetrvávajících řetězových podvodů zneužívajících systém fungování daně z přidané hodnoty, kdy na základě fakticky neexistujících, simulovaných dodavatelsko-odběratelských vztahů dochází k neoprávněnému snižování základu daně pro výpočet DPH, sledujeme také nadále probíhající fenomén zastřehného zprostředkování zaměstnání, resp. nelegálního zaměstnávání.

U této kategorie daňových podvodů dochází ke generování neoprávněného prospěchu nehracením daně z příjmu ze závislé činnosti a souvisejících povinných odvodů pojistného na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení. Škody způsobené touto trestnou činností lze kvalifikovat jako velmi vysoké. Vedle toho mají tyto nelegální aktivity výrazně negativní dopad např. na devalvací ceny práce, řádné fungování agenturního zaměstnávání ve zdravém konkurenčním prostředí a metody organizátorů této trestné činnosti mnohdy hraničí s vykořisťováním pracovníků znemožňující přirozenou sociální integraci.

1 : 1

Mezi významnou skupinu šetřených podnětů je třeba zařadit také ty, jež se týkaly vkladů hotovosti neznámého původu na bankovní účty, a to jak v rámci hotovostních vkladů přes ATM, tak i na pobočkách bank. Ve značné míře se jednalo o vklady provedené cizími státními příslušníky. Vedle osob původem z bývalých zemí SSSR bylo možné tento trend sledovat i u osob původem z Asie, zejména u vietnamské komunity. Tyto případy nesly znaky legalizace výnosů z trestné činnosti pramenící z daňové trestné činnosti, jak bylo zmíněno výše, z prodeje omamných a psychotropních látek, či majetkové trestné činnosti nejružnějšího charakteru.

Nadále byly evidovány, i když oproti předchozím letům ve zmenšené míře, případy zneužívání tzv. tranzitních účtů. Naopak logicky, s ohledem na aktuální mezinárodní situaci, narostl objem podezřelých obchodů spojených s podezřením na porušování či obcházení mezinárodních sankcí.

Pokud jde o sektory povinných osob, od kterých naopak FAÚ obdržel minimální množství OPO, zřejmě dle expertních předpokladů neodpovídající reálně probíhajícím obchodům s cílem zneužití finančního systému k legalizaci výnosů z trestné činnosti, je nutné především jmenovat realitní sektor, právnické profese (advokáti, notáři), obchodníky poskytující služby spojené s virtuálním aktivem, směnárenskou činností, sektor poskytující služby spojené se zakládáním právnických osob a svěřenských fondů či subjekty poskytující služby v oblasti hazardních her.

Co se týče nově identifikovaných trendů praní peněz v roce 2023, lze zmínit nárůst zneužívání služeb zásilkových společností. Zásilky naprosto bezvýznamné hodnoty byly adresovány fyzickým osobám s účelově navýšenou cenou v řádech desítek tisíc korun. Realizací popsaného platebního procesu ze strany zainteresovaných příjemců i odesílatelů tak docházelo k legalizaci výnosů z trestné činnosti ve významných objemech.

Mezi další, již několik let detekované trendy způsobů praní peněz, lze uvést:

- přimísení výnosů z trestné činnosti k legálnímu podnikání,
- zneužití podnikatelských bankovních účtů v České republice pro přeshraniční bezhotovostní převody prostředků získaných trestnou činností v tuzemsku i zahraničí,
- samostatně stojící praní peněz jako služba,
- zneužívání virtuálních aktiv, elektronických peněženek a služeb elektronických platebních bran,
- zneužití bankovních účtů založených na falešnou či odcizenou identitu, a to zejména pokud se týče bankovních účtů otevřených online prostřednictvím tzv. vzdálené identifikace při zakládání bankovního účtu,
- investice výnosů z trestné činnosti páchané v České republice i v zahraničí do tuzemských nemovitostí,
- zneužívání služeb nabízených poskytovateli platebních služeb malého rozsahu,
- zneužití hotovostních transakcí.

1:3

Mezinárodní spolupráce

V roce 2023 i nadále pokračoval významný trend mezinárodního aspektu případů legalizace výnosů z trestné činnosti. K převodům prostředků získaných trestnou činností ekonomického charakteru byly velmi často využívány zahraniční (zpravidla předem připravené) bankovní účty.

Mezinárodní spolupráce i nadále zůstává oblastí, které byla věnována mimořádná pozornost jak na poli legislativním, tak i v praktické rovině. Především na evropské úrovni docházelo průběžně k výraznému zvyšování efektivity mezinárodní spolupráce, a to zejména pokud jde o kvalitu a rozsah sdílených informací i rychlost informační výměny. Tato skutečnost se projevila významným nárůstem objemu výměny analytických informací prostřednictvím automatizovaných či částečně automatizovaných zpráv. Za rok 2023 bylo takto zasláno více než 10 000 zpráv obsahujících informace o potenciálně protiprávním jednání s mezinárodním kontextem.

Nárůst byl zaznamenán také v oblasti výměny informací se žádostmi o zajištění prostředků získaných trestnou činností, kdy tyto prostředky se nacházely v jiné zemi, než v té, ve které došlo ke spáchání zdrojového trestného činu. V roce 2023 činil objem prostředků, které byly zajištěny v rámci mezinárodní spolupráce, částku přesahující 350 000 000 Kč.

Financování terorismu

V návaznosti na doporučení FATF, příslušné předpisy Evropské Unie a AML zákon uplatňuje Finanční analytický úřad také opatření proti financování terorismu. Cílem této činnosti je zejména identifikace, analýza a následné zmírňování rizik spojených se zneužíváním tuzemského finančního a nefinančního sektoru subjekty, které mohou být zapojené do financování teroristických, případně násilně extremistických aktivit.

Spolupráce se širokým spektrem povinných osob, zejména z řad úvěrových a v nemalé části i platebních institucí, nadále zůstává klíčovou komponentou při uplatňování výše uvedených opatření. Díky nastavení jejich AML/CFT systémů, jde o silný prvek v detekci takových transakčních aktivit, které mohou indikovat podezření z financování terorismu a jeho přímé či nepřímé podpory.

1:5

V roce 2023 byl řešen vyšší počet podnětů s vazbou na možné podezření z financování terorismu než v předchozím roce. Nárůst počtu podnětů kopíroval trend pokračujícího meziročního zvyšování počtu oznámení podezřelých obchodů. Dle hodnocení FAÚ tak tento nárůst neindikuje zhoršující se situaci v této oblasti, ale jedná se o důsledek zvýšeného objemu reportingu ze strany povinných osob.

Provedená šetření se týkala jak tuzemských, tak zahraničních fyzických a právnických osob. V případě zahraničních osob se pak primárně jednalo o trvale nebo dočasně usídlené subjekty v ČR, či sice působící v zahraničí, ale s vazbou na ČR.

Šetřenými případy se často prolínaly prvky podezření z možného zneužití bankovních služeb spojených s vedením běžných účtů, hotovostních transakcí a směnářských služeb.

Cílená pozornost ze strany FAÚ byla věnována indikátorům možného financování teroristické organizace Hamás poté, co zaútočila na podzim roku 2023 na Izrael. V reakci na tuto událost vydal FAÚ doporučení úvěrovým institucím k detekci takovéto finanční podpory. Realizované opatření zůstává v účinnosti, přičemž po celou dobu vykazuje téměř nulový výskyt podezření ze zneužití bankovního sektoru k finanční podpoře uvedené teroristické organizace.

Výsledky šetření v roce 2023 nevedly v žádném z případů k podání trestního oznámení pro podezření z financování terorismu, jelikož nebyly zjištěny informace s podezřením v míře nezbytné pro takovýto postup. V mnoha šetřených případech však byly zjišťovány informace indikující podezření obecnějšího charakteru, které byly na základě zákonného zmocnění poskytovány relevantním bezpečnostním složkám či zahraničním finančním zpravodajským jednotkám.

Stejně jako v předchozích letech zůstává nezastupitelným elementem pro činnost FAÚ v oblasti boje proti financování terorismu spolupráce s Policií ČR, zejména pak s nově vzniklým útvarem NCTEKK, zpravodajskými službami České republiky i zahraničními finančními zpravodajskými jednotkami, a to ať už na bilaterální úrovni, nebo v rámci meziresortních tuzemských i mezinárodních pracovních skupin.

Financování proliferace

V návaznosti na doporučení FATF, příslušné předpisy Evropské Unie a AML zákon uplatňuje Finanční analytický úřad dále také opatření proti financování šíření zbraní hromadného ničení (financování proliferace)¹. V režimu financování proliferace jsou FAÚ šetřeny nejen případy, které přímo odpovídají vymezení financování proliferace ve smyslu citovaného zákona a dále také aktualizované definice FATF - riziko financování proliferace zahrnuje získávání, přesun nebo zpřístupňování finančních prostředků, jiných aktiv nebo jiných ekonomických zdrojů, nebo financování (úplné nebo částečné) osobám nebo subjektům za účelem šíření zbraní hromadného ničení, kdy toto riziko zahrnuje také šíření nosičů a souvisejících materiálů, včetně technologií dvojího užití a zboží dvojího užití pro nelegitimní účely, ale i ty, které s touto problematikou úzce souvisí. Dále se jedná o případy s podezřením na zneužívání finančního systému pro trestnou činnost související s obchodem s konvenčním vojenským materiálem, bezpečnostním materiálem, bezpilotními zařízeními, zbraněmi apod.

¹Financování proliferace viz § 3 odst. 2, písm. c) a § 3 odst. 3) z. č. 253/2008 Sb. (AML zákon).

Cílem činnosti FAÚ v této oblasti je zejména identifikace, analýza a následné zmírňování rizik spojených se zneužíváním tuzemského finančního a nefinančního sektoru subjekty, které mohou být zapojené do popsaných aktivit, čímž dochází k doplnění protiproliferačních opatření dalších odpovědných institucí, které však finanční stránku věci nemají primárně v gesci.

V roce 2023 registroval FAÚ pozvolný nárůst případů s prvky financování proliferace dle výše uvedeného vymezení, přičemž existuje důvodný předpoklad, že tento směr bude pokračovat i v nejbližších letech.

Rostoucí trend je akcelerován zhoršující se mezinárodní situací, která v únoru roku 2022 eskalovala invazí Ruska na Ukrajinu a nese s sebou zpřísnující opatření v oblasti mezinárodních sankcí vůči Rusku a Bělorusku i ve vztahu k historicky sankčně exponovaným zemím jako Írán či Severní Korea. Primárně se však jedná o sankce proti Rusku, které v České republice významně zasáhly zejména strojírenský a chemický průmysl. Nově se také otevřel prostor pro podvodné aktivity různých tuzemských i zahraničních subjektů v souvislosti s dodávkami vojenské výzbroje, výstroje a zbraní na Ukrajinu. Ze strany FAÚ je těmto případům věnována patřičná pozornost na případové i strategické úrovni.

Nezastupitelnou roli v rámci šetření uvedených případů sehrává úzká spolupráce s povinnými osobami, orgány veřejné moci na úseku povolovacího řízení, bezpečnostních složek a zahraničních finančních zpravodajských jednotek.

V roce 2023 FAÚ obdržel desítky podnětů souvisejících s financováním proliferace. Nadpoloviční část, vzešla od subjektů z bankovního sektoru. Významný podíl tvořily také podněty plynoucí z bezpečnostního sektoru a zahraničních finančních zpravodajských jednotek.

Převážná část podání směřovala na transakční aktivity právnických osob, v několika případech pak také na fyzické osoby, či podnikající fyzické osoby. Ve struktuře případů dominovaly ty, které se týkaly obchodování s citlivými položkami, jako je zboží dvojího užití či vojenský materiál.

Zároveň se vyskytovaly i případy vztahující se k obchodu se zbraněmi nebo výbušninami. Necelá čtvrtina případů navíc souvisela s možným obcházením mezinárodních sankcí.

Původ obchodovaného zboží byl v šetřených případech převážně z České republiky nebo zemí EU. Významný podíl tvořily případy, ve kterých je patrná snaha o obcházení mezinárodních sankčních opatření dodáváním kontrolovaných položek na území Ruské federace. FAÚ se také v rámci dodávek mezinárodně kontrolovaných položek zabýval jednotkami případů, které souvisely se sankcemi uvalenými na Írán.

V šetřených případech byla také zaznamenána snaha, neoprávněně se obohatit různými typy podvodných jednání v rámci dodávek vojenského a bezpečnostního materiálu směřujícího na podporu Ukrajiny v ozbrojeném konfliktu. Veškeré obchody byly prováděny téměř výhradně bezhotovostními bankovními platbami.

Výsledky šetření byly zpravidla poskytovány jako informace zákonným adresátům k provedení dalších opatření. Trestní oznámení bylo podáno celkem v pěti případech. Ve třech případech byly informace předány v rámci mezinárodní spolupráce zahraničním finančním zpravodajským jednotkám.

Národní hodnocení rizik a plnění Akčního plánu

Jedním z významných úkolů FAÚ je koordinace procesu posouzení rizik legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu na úrovni České republiky (národní hodnocení rizik). Na zpracování národního hodnocení rizik se podílí rovněž povinné osoby a orgány veřejné moci. Hodnocení příslušných rizik na úrovni České republiky slouží zejména ke zdokonalení preventivních opatření na úrovni státní správy a u povinných osob a je zpracováváno v souladu s oborovými mezinárodními standardy.

2:0

V oblasti procesu národního hodnocení rizik realizoval FAÚ v roce 2023 plnění dvou významných úkolů:

- vyhodnocování Akčního plánu prevence a boje proti praní peněz a financování terorismu;
- realizace první etapy národního hodnocení rizik financování šíření zbraní hromadného ničení (financování proliferace)

Akční plán prevence a boje proti praní peněz a financování terorismu navazuje na 2. kolo procesu národního hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu. Byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 14. 7. 2022 pod č. 598, přičemž obsahuje 34 zmírňujících opatření legislativního a nelegislativního typu. Jelikož některá z opatření směřovala k legislativním úpravám, u kterých se vyskytly časové komplikace, musel být původní termín konce roku 2023 k vyhodnocení Akčního plánu prodloužen. Většina opatření již byla naplněna, celkové vyhodnocení bude realizováno v první polovině roku 2024, kdy bude následně materiál předložen vládě ČR.

V roce 2023 byla spuštěna realizační fáze prvního kola národního hodnocení rizik financování proliferace, a to na základě metodiky Rady Evropy. Ta má za cíl pomoci vládám při zavádění komplexního národního systému řízení rizik v oblasti financování proliferace, jehož jednou ze součástí je i hodnocení rizik. Vytvoření komplexního rámce řízení rizik, který je podepřen procesem národního hodnocení rizik, je nezbytné pro zajištění funkčnosti a adaptability preventivních i represivních opatření v oblasti boje proti financování šíření zbraní hromadného ničení, a při řešení hlavních proliferačních hrozeb, kterým čelí ekonomika a společnost jako celek.

Do současné doby byl v rámci analytického a koordinačního meziresortního týmu vypracován podkladový výzkum včetně profilu země a byl ukončen kvantitativní i kvalitativní sběr dat. Pro finální a kompletní analýzu dat je nyní realizován modul případových studií. Následně bude zpracována zpráva o národním hodnocení rizik a po ustanovení meziresortní koordinační skupiny, která bude také působit, jako schvalovací platforma, dojde ke schválení závěrů z prvního kola národního hodnocení rizik financování proliferace. Průběžné výsledky byly již úspěšně prezentovány na půdě Rady Evropy v listopadu 2023. Dokončení celého procesu prvního kola národního hodnocení rizik financování proliferace lze pro komplexnost a technickou náročnost problematiky očekávat v polovině roku 2024, po kterém započne plnění úkolů z návazného Akčního plánu.

PŘÍBĚHY Z PRAXE FAÚ

Za oponou rublů: Odhalení ruských peněžních toků

Investigací FAÚ ve spolupráci s Českou národní bankou byla identifikována společnost zabývající se poskytováním platebních služeb malého rozsahu, která se měla podílet na legalizaci výnosů z trestné činnosti v řádech milionů eur mezinárodní skupinou osob. Jednalo se o legalizaci výnosů formou poskytování „služeb“ v oblasti profesionálního praní peněz. Vzhledem k zapojení ruských fyzických a právnických osob se lze důvodně domnívat, že prostředky byly získány trestnou činností na území Ruské federace. Šetřením FAÚ za využití mezinárodní spolupráce byly detekovány vazby na bankéře z okruhu současného ruského prezidenta. V dané věci bylo podáno trestní oznámení pro legalizaci výnosů z trestné činnosti se značnou škodou s blokací finančních prostředků.

Kryptoměny ve stínu sankcí: Snaha o maskování ruských finančních toků prostřednictvím digitální měny

Vzhledem ke skutečnosti, že Sberbank CZ, a.s. vstoupila v roce 2022 do likvidace, ruští majitelé účtů, členové jedné rodiny žijící trvale na území ČR, přesunuli svou transakční aktivitu do jiného tuzemského peněžního ústavu, kde prováděli podezřelé transakce. Prostředky neznámého původu odesílané z ruských účtů, z nichž jeden byl ve vlastnictví člena této rodiny, byly po připsání obratem odesílány na zahraniční účty příjemcům poskytujícím služby peněženek na kryptoaktiva.

Majitel konkrétního ruského účtu je mimo jiného podezřelý, že by mohl být v příbuzenském vztahu se sankcionovanou osobou na území Ukrajiny. Ve veřejných zdrojích byla k této osobě dohledána přímá souvislost s podnikáním osoby v Rusku, která mimo jiné vlastní v Rusku společnosti, které na svých webových stránkách nabízejí zprostředkování pořízení investičních nemovitostí v ČR, zprostředkování bankovních převodů a otevření účtu v české bance pro fyzickou či právnickou osobu.

Tímto transakčním jednáním mohlo dojít k naplnění skutkové podstaty trestného činu Porušení mezinárodních sankcí, neboť uskutečněné transakce z Ruska mohly podléhat omezujícím opatřením dle Nařízení Rady (EU) o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizující situaci na Ukrajině.

Konkrétně pak mohlo tímto transakčním jednáním docházet k obcházení zákazu přijímat vklady od ruských státních příslušníků nebo fyzických osob s bydlištěm v Rusku nebo právnických osob, subjektů či orgánů usazených v Rusku, pokud celková hodnota vkladů fyzických osob nebo právnických osob, subjektů či orgánů na úvěrovou instituci přesahuje 100 000 € a dále k obcházení zákazu poskytovat služby peněženek na kryptoaktiva, účtů s kryptoaktivy nebo úschovy kryptoaktiv ruským státním příslušníkům nebo fyzickým osobám s bydlištěm v Rusku nebo právnickým osobám, subjektům či orgánům usazeným v Rusku, pokud celková hodnota kryptoaktiv fyzické nebo právnické osoby, subjektu či orgánu na jednoho poskytovatele peněženky, účtu nebo úschovy přesahuje 10 000 €.

Šetření ruští občané sice mají na území České republiky uděleno povolení k trvalému pobytu, avšak není vyloučeno, že prostředky odeslané z ruských účtů jsou vzhledem k indiciím prostředky původem i třetích osob, konkrétně ruských občanů, kterým bylo pravděpodobně zprostředkováno uložit své prostředky z Ruska do kryptoaktiv.

FAÚ zvážil možnost uplatnění odkladu splnění příkazu klienta ve vztahu k jednotlivým osobám a rozhodl se v maximální míře omezit finanční schopnosti možných pachatelů v pokračování trestné činnosti a zablokoval prostředky ve výši přesahující 660 000 \$.

Tajné cesty zboží do Ruska

Na účtu společnosti se sídlem v ČR, poskytující logistické služby, byla zachycena příchozí transakce v měně USD z účtu vedeného pro společnost v Ruské federaci. V detailu transakce bylo uvedeno, že se jednalo o platbu za transportní služby. Vyhodnocením přepravních dokumentů bylo zjištěno, že se v případě transportu zboží od japonské společnosti, směřujícího do Ruské federace, jedná o zboží, které se vyskytuje v Nařízení EU o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizující situaci na Ukrajině. Z důvodu podezření, že se jedná o porušování sankčních opatření, bylo následně zahájeno s předmětnou společností správní řízení.

CEO fraud

V rámci spolupráce FAÚ se zahraničními partnerskými finančními zpravodajskými jednotkami byla zjištěna rozsáhlá mezinárodní trestná činnost organizovaného charakteru, kdy byly na účet české obchodní společnosti nejprve v několika platbách zaslány peněžní prostředky z jednoho státu Evropské unie v celkové výši přesahující částku 7 000 000 Kč. Bezprostředně poté, v rámci mezibankovní spolupráce a spolupráce s finanční zpravodajskou jednotkou, bylo zjištěno, že všechny tyto platby byly v zahraničí označeny jako podvodně vylákané. Trestná činnost spočívala v tom, že odesílatel platby byl uveden v omyl podvrženými fakturami s upravenými pokyny pro odeslání finančních prostředků (CEO fraud). Následným šetřením bylo zjištěno, že část prostředků byla odeslána přímo z účtu poškozeného subjektu na účet české společnosti, ale další část, z důvodu zakrytí původu prostředků, byla přeposílána přes další zahraniční účty v dalších zemích EU a teprve následně prostředky směřovaly na účet českého subjektu. V rámci kontroly klienta byly českým subjektem předloženy falešné, účelově vytvořené faktury, které měly dokládat obchod se zahraničním subjektem. Značnou část takto podvodně vylákaných prostředků se podařilo zajistit na účtu českého subjektu.

Falešná dobročinnost: Když humanitární pomoc končí v kapsách podvodníků

Šetřením FAÚ byly zjištěny případy podvodně vylákaných finančních prostředků. Peněžní prostředky byly vylákány od různých subjektů v Kanadě a následně byly odesílány na nově založené účty různých fyzických osob cizí státní příslušnosti v českých bankovních domech a odtud zpravidla vybírány v hotovosti. V rámci kontroly klienta majitelé českých bankovních účtů opakovaně uváděli, že se jedná o finanční prostředky, které byly vybrány na humanitární pomoc válkou postižených oblastí a že po vybrání v hotovosti budou tyto prostředky do válečných zón doručeny. FAÚ však opakovaně obdržel informaci, že tyto prostředky byly podvodně vylákány a nejedná se o prostředky pocházející z legálně organizovaných sbírek na humanitární účely. Uvedeným jednáním byla zjištěna škoda přesahující částku více než 2 000 000 Kč.

Úplatky bez hranic

FAÚ v roce 2023 obdržel urgentní žádost od zahraniční partnerské finanční zpravodajské jednotky týkající se převodu finančních prostředků ve výši cca 2 mil. Kč ze zahraničí na účet vedený v ČR. Zahraniční společnost uzavřela s místním městským úřadem smlouvu na dodání nového vozového parku městské hromadné

dopravy, konkrétně autobusů, a to z důvodu snížení dopravní zátěže ve městě. Část finančních prostředků, cca 2 mil. Kč, za které měly být autobusy nakoupeny, byla převedena na soukromý účet ředitele této společnosti, který byl otevřen v ČR. Zahraniční partnerská jednotka požádala o součinnost v této věci a o zajištění finančních prostředků na tomto bankovním účtu, neboť pocházely z trestné činnosti spáchané v zahraničí, do které byly zapojeny kromě ředitele dodavatelské společnosti i zastupitelé a úředníci místního městského úřadu. Ze strany FAÚ bylo přistoupeno k blokaci těchto finančních prostředků na předmětném účtu, neboť se jednalo o výnosy z trestné činnosti, dále bylo podáno trestní oznámení a vyrozuměna zahraniční partnerská zpravodajská jednotka, že tato blokáce byla realizována. Celkem bylo zajištěno 2 000 000 Kč.

Zneužití sociálních dávek

V průběhu šetření podezřelého obchodu bylo zjištěno, že byly podány žádosti českým úřadům o vyplacení humanitárních dávek určených pro osoby s dočasně udělenou ochranou v České republice a příspěvků určených pro fyzické osoby, které bezplatně poskytly ubytování cizinci s dočasně udělenou ochranou, za vícero osob ukrajinské národnosti, přičemž v žádostech byl uveden shodný bankovní účet, na který mají být dávky a příspěvky zaslány. Peněžní prostředky byly následně z bankovního účtu vybírány v hotovosti prostřednictvím bankomatů osobami odlišnými od majitele účtu. Ze zjištěných skutečností vzniklo důvodné podezření, že výše uvedené dávky byly vylákány podvodně na základě nepravdivých údajů uvedených v žádostech (např. osoby čerpající humanitární dávku s hlášeným ubytováním na adrese ubytovny, čerpaly také dávku pro solidární domácnost, čerpání humanitárních dávek osobami, které se zdržovaly mimo území ČR). V dané věci bylo podáno trestní oznámení pro podvodnou trestnou činnost se značnou škodou vůči státnímu rozpočtu ČR v organizované skupině pachatelů.

Kreativní daňové poradenství

FAÚ prověřoval oznámení podezřelého obchodu, když byly na bankovní účet české společnosti realizovány kreditní platby od tuzemských výrobních společností a peněžní prostředky byly následně téměř v celé částce vybírány z bankovního účtu v hotovosti. Ze zjištěných skutečností vzniklo důvodné podezření, že společnost nelegálně zaměstnává cizince a umožňuje nelegální práci, tj. vykonávání závislé práce fyzickou osobou mimo pracovněprávní vztah. Dále, že tato společnost, jakožto zaměstnavatel, řádně nedaní vyplácené mzdy zaměstnancům a neodvádí povinné odvody na zdravotní a sociální pojištění a uplatňuje v daňových příznacích k dani z přidané hodnoty nárok na odpočet daně z fiktivních plnění. Daňová příznání společnosti zpracovávala

osoba poskytující služby daňového poradenství. V dané věci bylo podáno trestní oznámení OČTŘ pro podezření ze spáchání trestného činu zkrácení daně, povinného odvodu a jiné podobné platby se škodou vůči státnímu rozpočtu přesahující částku 50 mil. Kč. Informace byly poskytnuty také GFŘ, GŘC, ČSSZ, SÚIP. Dále byl v dané věci podán podnět Komoře daňových poradců ke kontrole plnění povinností dle ustanovení zákona č. 253/2008 Sb.

Ponziho schéma

Organizovaná skupina osob založila řetězec vzájemně provázaných společností, které ovládala, přičemž následně nabízela investice s vysokým zhodnocením majetku a své aktivity schovávala pod institut svěřenských fondů. Nabízené zhodnocení však nebylo reálné, z investovaných finančních prostředků byla investována pouze nepatrná část a většina finančních prostředků byla využívána pro potřebu osob, které výše uvedené propojené společnosti založily (nákupy drahých vozidel, majetku atd.). Jedná se o tzv. „Ponziho schéma“. Po provedeném šetření ze strany FAÚ bylo podáno trestní oznámení, bylo zahájeno trestní řízení a v současné době jsou organizátoři této trestné činnosti trestně stíháni. Vzniklá škoda činí více než 600 000 000 Kč.

Krypto - klam

Žena se zájmem o investování sledovala na Facebooku reklamu na online seminář o investování do virtuálních aktiv. Reklama slibovala snadný výdělek, a tak se zmíněná osoba ze zvědavosti zaregistrovala. O několik dní později byla kontaktována neznámým mužem, který se představil jako investiční poradce z renomované společnosti. Muž se silným zahraničním přízvukem s jistotou hovořil o virtuálních aktivech a sliboval ženě vysoké výnosy, pokud zainvestuje do jejich „exkluzivního portfolia“. Žena, zlákaná vidinou zisku, s nízkým povědomím o rizicích virtuálních aktiv, se nechala přesvědčit. Podvodník ji pak instruoval, aby si nainstalovala „investiční aplikaci“ a do ní vložila své finanční prostředky. Aplikace (Supremo) ovšem ve skutečnosti umožnila pachateli vzdálený přístup k počítači oběti. Podvodník následně získal přístup k bankovním přihlašovacím údajům ženy a během několika minut byly z jejího účtu všechny disponibilní finanční prostředky odčerpány ve prospěch společností obchodujících s virtuálními aktivy. Oběť se poté pokusila kontaktovat volajícím, avšak telefonní číslo již bylo nefunkční a webová stránka neexistovala, až v tuto chvíli si zmíněná žena uvědomila, že se stala obětí podvodu.

V pasti nelegálních agentur

Stejně jako v předchozích letech, probíhala i v roce 2023 řada AML šetření u subjektů, které porušují právní předpisy v oblasti zaměstnanosti a daní a nechovají se jako řádní zaměstnavatelé. Tyto subjekty obvykle využívají práci osob (často cizinců), které pro ně pracují, ale nejsou přihlášeni, i když by podle zákona měli být, do systému zdravotního a sociálního pojištění. Negativní fiskální dopady takového protiprávního jednání rozhodně nejsou zanedbatelné a dosahují výše desítek mld. korun ročně.

V některých případech dochází k neplnění povinností u tzv. zaměstnaneckých odvodů a současně i u daně z přidané hodnoty, neboť výkon práce a „půjčování“ pracovníků zaměstnávaných tzv. na černo, bývají deklarovány jako poskytování různých druhů služeb a zastírány smlouvami o dílo. Firmy, které nakupují a dále prodávají služby a přitom fakticky obchodují s personálními kapacitami, nejsou např. vůbec registrováni jako plátcí daně z přidané hodnoty a než správce daně toto pochybení zjistí, jsou ve fakturačním řetězci nahrazeny jinými subjekty. Ve skutečnosti pak osoby, které fakticky provádějí požadovanou práci na stavbách, při úklidu různých prostor, při zpracování potravin, ve skladech apod., mohou přijímat pracovní pokyny od stále stejných „předáků“ a ani nezjistí, že pracují pro jinou společnost. Pokud jde o daň z přidané hodnoty, nejsou u nelegálních personálních agentur a zastřenému zprostředkování práce výjimkou ani další typy podvodů na této dani, jejichž znaky a modus operandi jsou však již mimo působnost FAÚ.

S nelegálním zaměstnáváním a výkonem nelegální práce se samozřejmě setkávají povinné osoby, jimiž jsou dle AML zákona také účetní, daňoví poradci, auditoři i osoby zakládající právnické osoby a poskytující sídla, adresy a další služby jiným subjektům. I když mají tyto povinné osoby odbornou způsobilost detekovat podezření na legalizaci výnosů z trestné činnosti v daňové oblasti, v níž působí a ze které profitují, povinnosti vyplývající z AML předpisů neplní, jak by měly. Provádění kontrol v této oblasti je proto také jednou ze zájmových oblastí v činnosti FAÚ.

Motoristický „sport“

Automobilové závody jsou pro mnoho lidí velkým koníčkem a pro někoho i zdrojem obživy. Účast ve sportovních soutěžích, příprava na ně, realizační tým a další s tím spojené záležitosti jsou kolotočem velkých peněz, a to i na mnohem nižší úrovni než je např. formule 1. Peněžní prostředky na takové podniky se získávají různým způsobem. Jedním z nich jsou i příjmy z reklam a sponzorských darů. Zejména reklamní služby jsou komoditou zneužívanou pro daňové podvody a získávání peněz neoprávněnými nároky na odpočty daně z přidané hodnoty je v tuzemských podmínkách problémem přetrvávajícím i v roce 2023. Kolem soutěžních podniků dochází také ve jménu podpory závodních ambicí pilotů/jezdců k vytváření podmínek pro vyvolávání subjektivních pocitů sounáležitosti s bonitní klientelou v lukrativním a sportovně zajímavém prostředí automobilových závodů. Takové rozpoložení pak přináší ochotu investovat do (často nadhodnocené) reklamy v podobě umístění loga firmy na závodní vůz či na statickém místě pro prezentaci sponzorů. Zneužitím systému daně z přidané hodnoty pak vznikají prostředky použitelné pro korupci či jiné nedovolené jednání, které jsou následně předmětem procesu zastírání výnosů z trestné činnosti.

Falešné adresy, prázdné byty: Když se sociální dávky stávají byznysem

Majitelka dvou nemovitostí, dříve sloužících jako ubytovny, tyto nemovitosti v letech 2022 a 2023 pronajímala občanům uprchlým z Ukrajiny. Paní majitelka však nevlastnila žádné živnostenské oprávnění a pronajímané nemovitosti nebyly vedeny jako oficiální ubytovny.

Tato žena dále prostřednictvím webových stránek www.uradprace.cz podala celkem 152 žádostí o vyplacení příspěvku pro solidární domácnost pro ubytované občany Ukrajiny v jejich nemovitostech. Celkem ve 144 žádostech o vyplacení tohoto příspěvku přitom tato žena uvedla adresu domu, v němž byly pouze dvě ubytovací jednotky. Navíc u některých žádostech bylo zřejmé, že nesplňovaly zákonné podmínky pro vyplacení příspěvku, případně u jedné osoby bylo žádáno o vyplacení příspěvku vícekrát za kalendářní měsíc a byly uváděny různé adresy ubytování. Žena žádosti o vyplacení příspěvku pro solidární domácnost formulovala tak, aby byly vyplaceny, aniž by byly splněny všechny požadavky k jejich vyplacení, včetně pravdivosti všech údajů v žádostech obsažených.

Část takto podaných žádostí byla Úřadem práce vyplacena, z toho byla Finančním analytickým úřadem zajištěna částka 393 tis. Kč a bylo podáno trestní oznámení pro podvod.

Fiktivní investice do kryptoměn

FAÚ opakovaně řešil množství případů, při kterých lidé, zlákáni vidinou snadných zisků slibovaných v reklamách na sociálních sítích, investovali své finanční prostředky na základě doporučení tzv. „investičních poradců“ a zasílali své finanční prostředky na jejich bankovní účty. Tito tzv. „investiční poradci“ však většinou žádné investování neprováděli a „investované“ finanční prostředky pouze přeposílali na množství dalších bankovních účtů, ze kterých byly prostředky opětovně rozesílány dále, až skončily na zahraničních účtech či na různých směnárnách či burzách, avšak v rukou neznámých osob. Jak bylo následně zjištěno, tito tzv. „investiční poradci“ sami neměli jakékoli oprávnění pro poskytování služeb investičního poradce, neměli jakékoli oprávnění pro nákup či prodej kryptoměn, sami byli často zavaleni vlastními exekucemi nebo insolvencí nebo byli vedeni na Úřadech práce.

Naivní české firmy a pochybné zahraniční projekty

FAÚ šetřil opakující se případy, do kterých byly zapojovány tuzemské společnosti a které probíhaly podle shodného scénáře. Tuzemské společnosti se obracely na finanční instituce s požadavky na založení účtu. Založení nového účtu tyto společnosti zdůvodňovaly potřebou zapojit se do projektových záměrů v zahraničí v rozsahu 3 nebo 4,5 mil. \$. Věrohodnost projektu společnosti dokladovaly vzorovou smluvní dokumentací se zahraničním partnerem. Jednalo se o zahraniční společnosti a jednající osoby z rizikových destinací. Předložená smluvní dokumentace obsahovala formální a věcné nedostatky.

Šetřením bylo zjištěno, že účelem a důvodem zapojení tuzemských společností do podezřelých investičních aktivit je spolupráce tuzemských společností se zahraničním investorem za účelem přeposílání značných objemů finančních prostředků a fungování jako investičního zprostředkovatele. Společnosti měly na svůj účet přijímat prostředky ze zahraničí, které by následně odesílaly zpět různým zahraničním společnostem v rizikových destinacích – například Marshallovy ostrovy nebo Čína. Jednání zástupců společností neprobíhala osobně, účastníci jednali pouze po telefonu a e-mailu. Tuzemské společnosti o celém obchodu neměly povědomí a zajímaly se pouze o přeposílání finančních prostředků, za které měly příslibenou provizi.

Finanční instituce s tuzemskými společnostmi po zhodnocení situace obchodní vztah nenavázaly a účty jim neotevřely. Žádné finanční transakce ve spojitosti s uvedenými šetřenými případy nebyly realizovány.

Nelze vyloučit, že se jednalo o snahy zahraničních subjektů zneužít tuzemské společnosti k pochybným obchodním praktikám spočívajících v přeposílání značných objemů finančních prostředků. Zjištěné skutečnosti o chování dotčených daňových subjektů byly postoupeny jako informace příslušným daňovým orgánům.

MEZINÁRODNÍ A NÁRODNÍ SANKCE

V oblasti mezinárodních a národních sankcí byl zásadním milníkem duben 2023. Tehdy byl totiž na vnitrostátní sankční seznam zařazen první subjekt, a byl tak poprvé naplněn *raison d'être* sankčního zákona (č. 1/2023 Sb.). V průběhu roku bylo na vnitrostátní seznam ve třech vlnách zařazeno dalších šest subjektů. Jeden z nich v průběhu roku ze seznamu vyřazen, protože byl zařazen na sankční seznam Evropské unie (EU) rozhodnutím Rady (SZBP) 2023/2871. K 31. prosinci 2023 se tak na vnitrostátním seznamu nacházelo pět fyzických osob a jedna právnická osoba.

3:0

Vůči všem subjektům na vnitrostátním seznamu se uplatňují individuální ekonomické sankce (v působnosti FAÚ) a vůči fyzickým osobám se dále uplatňuje zákaz vstupu a pobytu na území České republiky (v působnosti resortu Ministerstva vnitra). Zjednodušeně řečeno tedy lze říci, že úkolem FAÚ je:

- mrazit majetek těchto subjektů,
- spravovat je,
- kontrolovat, zda je správa prováděna řádně, je-li svěřena někomu jinému než FAÚ,
- udělovat výjimky z daných sankcí, je-li to na místě,
- postihovat porušení daných sankcí v přestupkové rovině.

Vývojem v oblasti vnitrostátních samozřejmě nedošlo k utlumení mezinárodních sankcí.

I v roce 2023 platilo, že tuto agendu opanovala pokračující ruská agrese vůči Ukrajině. V reakci na ni v průběhu roku přijala Evropská unie (EU) tři velké balíčky, které opět zpřísnily omezující opatření vůči Rusku a Bělorusku. První (celkově již desátý, neboť v roce 2022 jich EU přijala 9) byl přijat 25. února, druhý 23. června, třetí 18. prosince. Krom toho EU několikrát přijala menší zpřísnující akty. Nadto EU zavedla cenové stropy na ruskou ropu (4. února) a zaměřila se na boj proti obcházení sankcí skrze třetí země.

Výše popsané zpřísnování sankcí EU v kombinaci s tím, že nápad sankčních případů stále mírně vzrůstal, způsobilo, že oproti roku 2022 agenda mezinárodních sankcí narostla (byť mírněji ve srovnání s bezprecedentním nárůstem mezi lety 2021 a 2022 způsobeným obrovskou eskalací rusko-ukrajinského konfliktu v únoru 2022).

Srovnáme-li nápad případů týkajících se sankcí EU v roce 2023 oproti roku 2022, pak obecným trendem byla menší prevalence individuálních ekonomických sankcí (tzv. mrazicích sankcí) oproti sektorovým hospodářským sankcím.

Obecně platilo, že většina šetření FAÚ v oblasti sankcí se týkala právnických osob. Tudíž bylo nutné rozkrývat jejich vlastnické a řídicí struktury. Většina těchto struktur vedla do zahraničí.

Předmětem řízení FAÚ o uplatnění individuálních sankcí byly peněžní prostředky na bankovních účtech, pohledávky, cenné papíry, nemovitosti, podniky, podíly v obchodních společnostech, práva duševního vlastnictví, vozidla a další movité věci.

K 31. prosinci 2023 sektorové sankce spočívaly mimo jiné v:

- zákazu exportu a importu široké škály surovin, zboží a technologií, včetně vojenského materiálu a zboží dvojího použití, a zákazu s tím spojené technické pomoci a financování;
- zákazu poskytovat ruským entitám plynové zásobníky,
- vyloučení ruských entit z řídicích pozic v kritické infrastruktuře,
- zákazu investic z veřejných prostředků,
- zákazu zadávat a plnit veřejné zakázky,
- zákazu vysílat určená ruská média,
- zákazech v oblasti pozemní, letecké i námořní dopravy,
- zákazech v oblasti kapitálových trhů a bankovníctví, včetně odpojení určených bank od systému SWIFT,
- imobilizaci aktiv Ruské centrální banky,
- zákazu přijímat od ruských entit vklady nad určenou výší,
- zákazu poskytovat ruským entitám určené služby, včetně účetnických a auditorských služeb, daňového poradenství, poradenských služeb pro podnikání, služeb pro svěřenské fondy, právních poradenských služeb, poradenských služeb v oblasti IT, služeb spojených s kryptoaktivy a architektonických a inženýrských služeb.

FAÚ prováděl šetření se sankčním prvkem na základě oznámení podezřelého obchodu podaného povinnými osobami, na základě oznámení od jiných státních orgánů a od zahraničních partnerů a na základě vlastní činnosti. Šetření byla zejména ukončena podáním trestního oznámení, poskytnutím informace příslušným státním orgánům nebo zahraničním partnerům či šetřena pro podezření z přestupku FAÚ.

FAÚ dále vedl řízení o poskytnutí výjimky ze sankcí. Jednalo se výhradně o výjimky z ruského a běloruského sankčního režimu. Dominantně se týkaly sektoru farmacie a energetiky včetně té jaderné.

V míře, kterou mu umožňovaly napjaté kapacity, FAÚ v oblasti sankcí také prováděl edukaci a poskytoval pomoc vůči jiným orgánům a veřejnosti. Jeho pracovníci školili své kolegy z veřejné správy i zástupce veřejnosti a poskytovali písemné či telefonické konzultace.

V neposlední řadě, návazně na kroky Rady bezpečnosti OSN, FAÚ průběžně informoval prostřednictvím svých internetových stránek a zabezpečených kanálů o změnách v sankčních seznamech OSN.

Co se týče koordinace provádění sankcí, došlo v roce 2023 zejména k následujícím událostem.

FAÚ se podílel na sjednocování provádění sankcí EU prací v sankční formaci pracovní skupiny Radů pro vnější vztahy a dvou expertních skupinách Evropské komise.

V lednu 2023 se díky projektu „Effective and uniform implementation of the sanctions` régime in EU member states“, který FAÚ inicioval, konala v Praze konference pro vnitrostátní úřady členských států EU k výměně zkušeností o efektivním provádění sankcí EU. Tématem konference byly individuální zmrazovací opatření v případě nesankcionovaných subjektů nepřímo vlastněných či ovládaných sankcionovanými subjekty. Na tento projekt navázal od září 2023 nový, na němž se podílí dalších 8 členských států EU a jehož cílem je zmapování pravomocí vnitrostátních úřadů zodpovědných za provádění sankcí, zefektivnění sankčních opatření a posílení přeshraniční spolupráce.

V rámci mezinárodní spolupráce FAÚ školil o provádění sankcí EU zahraniční partnery. Tato činnost navazuje na kontakty zvláštního vyslance EU pro sankce Davida O'Sullivanova, jejímž cílem je omezovat obcházení sankcí EU přes třetí státy.

Pro vnitrostátní koordinaci FAÚ z pozice předsedy využíval Meziřesortní koordinační skupinu pro provádění mezinárodních sankcí, jež se v roce 2023 rozšířila o FAÚ vlády. Z pozice místopředsedy se FAÚ podílel na činnosti Meziřesortní koordinační skupiny pro sankční seznamy.

DOZOROVÁ ČINNOST

Finanční analytický úřad vykonává, vedle činnosti spojené s přijímáním a šetřením podezřelých obchodů oznámených povinnými osobami, také správní dozor nad plněním povinností těchto povinných osob, které jim vyplývají z AML zákona. Dohled v oblasti AML by měl být efektivní, tedy rizikově orientovaný a s proporcionálním trestáním ve vztahu k závažnosti porušení.

Dozorovou činnost ve smyslu § 35 AML zákona vykonává kontrolní oddělení FAÚ, které je součástí právního odboru a tvoří jej sedmičlenný tým. Kontrolní oddělení vykonává správní dozor vůči všem třiceti typům povinných osob, tzn. povinným osobám z finančního i nefinančního sektoru, které jsou vymezeny v § 2 AML zákona.

V souladu s § 35 odst. 1 AML zákona podléhá většina povinných osob z finančního sektoru sdílenému dozoru FAÚ a České národní banky, přičemž v tomto ohledu došlo v roce 2023 mezi oběma institucemi k uzavření nového memoranda o spolupráci, jehož cílem je mimo jiné posílit a zefektivnit vzájemnou spolupráci v této oblasti. Výkon AML dozoru nad povinnými osobami z nefinančního sektoru je v oblasti hazardního sektoru sdílen též s Celní správou ČR, u povinných

osob obchodujících s uměleckými díly a osob oprávněných k obchodování s použitým zbožím je sdílen s Českou obchodní inspekcí. Profesionální komory se pak podílejí na výkonu AML dozoru u advokátů, notářů, daňových poradců, auditorů a exekutorů. Výlučnou dozorovou pravomoc má FAÚ např. u povinných osob ze sektoru poskytovatelů služeb s virtuálními aktivy, realitního sektoru, účetních, nebo osob poskytujících služby pro právnické osoby a svěřenské fondy.

Co se týče výkonu samotného dozoru, tak nosnými pilíři dozorové činnosti FAÚ jsou kontroly povinných osob prováděné na místě nebo na dálku a vedená řízení o přestupku. V rámci dozorové činnosti jsou uplatňována zejména ustanovení AML zákona, kontrolního řádu, zákona o přestupcích a řízení o nich, správního řádu, zákona o provádění mezinárodních sankcí a ustanovení zvláštních sektorových zákonů upravujících činnosti některých povinných osob (zákon o bankách, zákon o platebních službách, směnárenský zákon apod.).

V průběhu roku 2023 kontrolní oddělení také pokračovalo v mezinárodní spolupráci s partnery z členských států EU, když participovalo na setkáních zahraničních dozorových orgánů, zejména formou mezinárodních kolegií pořádaných dozorovými orgány nad finančními institucemi.

Plán kontrol a strategie dohledu

Základním podkladem pro provádění kontrol u povinných osob byl, stejně jako v předchozích letech, plán kontrol. Při jeho přípravě na rok 2023 byl východiskem nový interní metodický pokyn Tvorba plánu kontrol ze dne 31. 12. 2022 a dále dokument FAÚ s názvem Strategie dohledu v oblasti boje proti praní špinavých peněz, financování terorismu a dodržování opatření spojených s prováděním mezinárodních sankcí (2023-2025).

Strategie dohledu i plán kontrol staví, mimo jiné, na interní spolupráci mezi kontrolním oddělením a analytickým odborem, která je klíčová pro efektivní a rizikově orientovaný přístup ve správním dozoru FAÚ. Rizikově orientovaný přístup při výkonu správního dozoru je explicitně zakotven v § 35 odst. 7 AML zákona a bere v úvahu rizika praní peněz a financování terorismu u odvětví a produktů, rizika distribučních kanálů, rizika specifická pro konkrétní povinné osoby a rizika spojená s bezpečnostní situací. Ze zprávy o 2. kole procesu Národního hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu vyplývá, že jako vysoce rizikové jsou hodnoceny:

- platební služby,
- úschova cenností,
- obchody s nemovitostmi,
- poskytování služeb pro právnické osoby a svěřenské fondy,
- obchody s virtuálními aktivy.

Národní hodnocení rizik přisuzuje vysoké riziko praní peněz a financování terorismu obchodům s hotovostí, kam nepochybně spadá i směnářská činnost.

Z důvodu zabránění nadměrnému zatěžování kontrolovaných povinných osob spolupracoval FAÚ při sestavování plánu kontrol i s ostatními dozorovými orgány. Velmi důležitá je spolupráce s Českou národní bankou, která zahrnuje kromě předávání informací k plánovaným i mimořádným kontrolám, rovněž pravidelná setkávání pracovníků obou úřadů, na kterých jsou sdíleny zkušenosti z provedených kontrol za účelem zajištění maximální efektivity při realizování správního dozoru.

Plán kontrol na rok 2023 zahrnoval finanční instituce (poskytovatel platebních služeb malého rozsahu, směnárna, nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru) i povinné osoby z nefinančního sektoru (osoba oprávněná k obchodování s nemovitostmi, developer, osoba poskytující služby pro právnické osoby nebo svěřenské fondy, provozovatel hazardních her a svěřenský správce). Naplánováno bylo provedení celkem 17 kontrol na místě.

V souladu s novým Interním metodickým pokynem ze dne 31. prosince 2022 byl plán kontrol pro druhé pololetí roku 2023 od 1. srpna 2023 aktualizován. Do plánu kontrol byly nově zařazeny povinné osoby na základě rizikově orientovaného přístupu, zejména na základě interních a externích podnětů ke kontrole a také na základě konkrétních poznatků získaných při výkonu samotného správního dozoru. Naopak kontroly u některých povinných osob byly, s ohledem na omezené lidské zdroje kontrolního oddělení, v plánu kontrol přesunuty do nižší priority. Cílem aktualizace plánu kontrol na rok 2023 bylo co nejrychleji reagovat na informace o možném závažném porušování povinností definovaných AML zákonem.

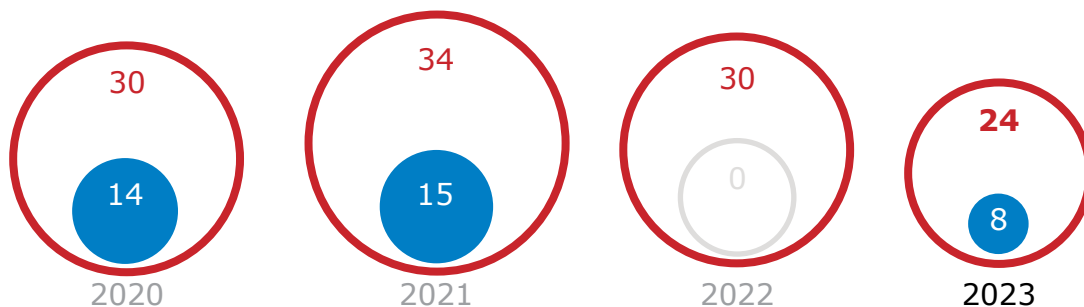
Do aktualizovaného plánu kontrol na rok 2023 tak byla zařazena tematická kontrola vybraných provozovatelů hazardních her, poskytovatelé služeb pro právnické osoby a svěřenské fondy, obchodník s použitým zbožím a kontrolní nákupy u osob poskytujících směnářské služby. Nad rámec plánu kontrol byla zahájena sdílená kontrola s Českou národní bankou u úvěrové instituce.

V roce 2023 posílilo kontrolní oddělení rizikově orientovaný přístup při výběru kontrolovaných subjektů, když se zaměřilo na cílené detekování rizikových povinných osob ze sektoru poskytovatelů služeb spojených s virtuálním aktivem, povinných osob poskytujících služby právnickým osobám a svěřenským fondům a povinným osobám ze sektoru provozovatelů hazardních her.

Provedené kontroly v rámci dohledu na místě i na dálku

Níže uvedené číselné hodnoty v roce 2023 odrážejí dopad výkonu agendy související s prováděním mezinárodních sankcí vůči Rusku a Bělorusku na činnost kontrolního oddělení, a dále personální stav a změny v kontrolním oddělení.

Počet **kontrol podle AML zákona**, z toho počet **kontrolních nákupů**

3:9

S ohledem na potřebu zajištění agendy provádění mezinárodních sankcí ze strany FAÚ muselo kontrolní oddělení v roce 2022 neplánovaně převzít část agendy související se zmrazováním majetku, na který se vztahují mezinárodní sankce, a část agendy týkající se kontrol v oblasti provádění mezinárodních sankcí.

V roce 2023 pak byly v souvislosti s touto agendou přednostně dokončovány kontroly zahájené v roce 2022 a současně z tohoto důvodu muselo být v prvním pololetí 2023 odloženo zahajování některých plánovaných kontrol a k jejich zahájení došlo až v druhém pololetí roku 2023.

Za klíčový v této souvislosti považujeme fakt, že počet skutečně zahájených kontrol v roce 2023 činil 16, což je pouze o jednu kontrolu méně, než bylo naplánováno. Na základě rizikové orientovaného výkonu dozoru byly kontroly provedeny u jedné úvěrové instituce, devíti provozovatelů hazardních her, tří směnárů, jednoho obchodníka s použitým zbožím, jednoho poskytovatele platebních služeb malého rozsahu a jednoho poskytovatele služeb pro právnické osoby a svěřenské fondy.

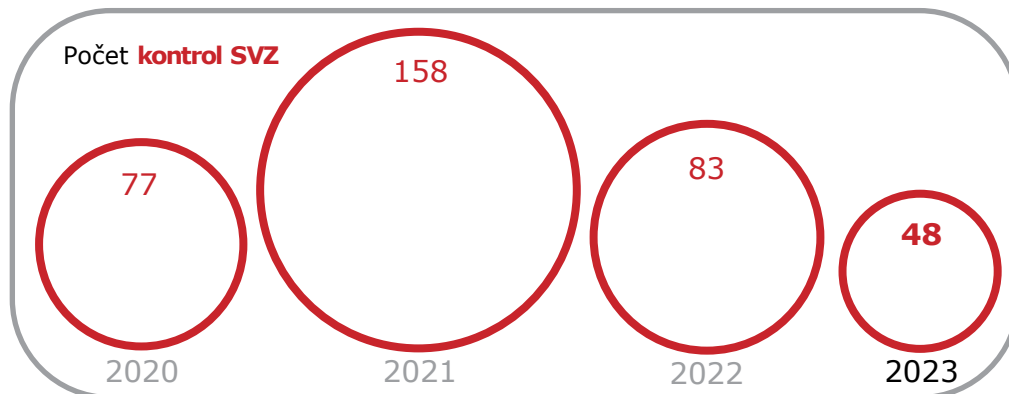
Významnou součástí správního dozoru je i zmiňované provádění kontrol na dálku. Tato kontrolní činnost FAÚ je zaměřena zejména na kontrolu plnění zákonných povinností ze strany povinných osob vůči FAÚ. V rámci plnění povinnosti k prevenci dle § 21 AML zákona musí daná povinná osoba písemně vypracovat a zaslat FAÚ systém vnitřních zásad včetně oznámení o jeho změnách. Dále se jedná o povinnost nahlásit FAÚ kontaktní osobu dle § 22 AML zákona, která zajišťuje průběžný styk s FAÚ, zejména pro účely oznamování a šetření podezřelých obchodů. Absence nahlášení kontaktní osoby se tak řadí mezi závažná porušení AML zákona s kaskádovým efektem na nemožnost plnit opatření boje proti praní peněz a financování terorismu ze strany finanční zpravodajské jednotky jako je na pokyn FAÚ plnit informační povinnost nebo aplikovat další opatření.

Součástí dozorové činnosti FAÚ je rovněž působení v oblasti prevence, které představuje prověřování souladu písemně vypracovaných systémů vnitřních zásad (SVZ) povinných osob s požadavky, které na ně klade AML zákon a očekávání regulátora. AML zákonem stanovené typy povinných osob musí vypracovat systém vnitřních zásad, který je souhrnným dokumentem sdružujícím strategie, postupy a opatření povinné osoby v rozsahu, ve kterém provádí činnosti podléhající působnosti AML zákona podle ustanovení § 21 AML zákona a v zákonem stanovených

případech je dána povinnost SVZ zasílat FAÚ. Následně musí povinná osoba udržovat tento dokument aktuální a při jakýchkoliv změnách jej FAÚ ve stanovené lhůtě doručit.

Součástí dozorové činnosti FAÚ je rovněž působení v oblasti prevence, které představuje prověřování souladu písemně vypracovaných systémů vnitřních zásad (SVZ) povinných osob s požadavky, které na ně klade AML zákon a očekávání regulátora. AML zákonem stanovené typy povinných osob musí vypracovat systém vnitřních zásad, který je souhrnným dokumentem sdružujícím strategie, postupy a opatření povinné osoby v rozsahu, ve kterém provádí činnosti podléhající působnosti AML zákona podle ustanovení § 21 AML zákona a v zákonem stanovených případech je dána povinnost SVZ zasílat FAÚ. Následně musí povinná osoba udržovat tento dokument aktuální a při jakýchkoliv změnách jej FAÚ ve stanovené lhůtě doručit.

Z hodnot uvedených v tabulce níže je zřejmé, že počet zaslaných systémů vnitřních zásad na FAÚ se v roce 2023 oproti roku 2022 snížil. Důvodem je zejména skutečnost, že po klíčové novele AML zákona, která vstoupila v účinnost dne 1. ledna 2021, byly zásadní změny v ustanoveních AML zákona již promítnuty do vnitřních norem příslušných povinných osob. Z toho důvodu byly v prvním pololetí roku 2023 zasílány zejména systémy vnitřních zásad těmi povinnými osobami, u nichž docházelo ke změnám dokumentu v důsledku aktualizace jejich hodnocení rizik a v důsledku jejich interních potřeb úprav AML procesů, nebo povinnými osobami, které nově vznikly. Ve druhém pololetí roku 2023, kdy od 1. srpna 2023 vstoupila v účinnost novela AML zákona související s přijetím zákona o ochraně oznamovatelů, došlo k mírnému nárůstu v zasílání systémů vnitřních zásad povinných osob za účelem jejich vyhodnocení ze strany FAÚ. V roce 2023 FAÚ zhodnotil celkem 48 systémů vnitřních zásad, z čehož bylo 20 z nich obdrženo od úvěrových institucí a zbytek připadá na ostatní typy povinných osob.

4:1

Přestupková řízení

Významnou činností kontrolního oddělení, která je vzhledem ke své složitosti a procesním pravidlům časově náročná stejně jako vedení kontrol, je i vedení přestupkového řízení. Typy povinných osob, se kterými bylo přestupkové řízení v roce 2023 zahájeno a vedeno z důvodu porušování povinností v oblasti AML, byly finanční instituce, přičemž se jednalo o poskytovatele platebních služeb a směnárnu, a z nefinančních institucí se dále jednalo o účetní, realitního zprostředkovatele a poskytovatele služeb spojených s virtuálními aktivy. Přestupkové řízení vedené FAÚ zpravidla nekončí vydáním prvostupňového rozhodnutí a jeho nabytím právní moci, ale pokračuje odvolacím řízením, a to vzhledem ke skutečnosti, že takové rozhodnutí míří na reputaci povinné osoby a výše jednotlivých pokut udělovaných za porušení AML zákona může být v některých případech z pohledu povinných osob vnímána jako vysoká. V roce 2023 bylo zahájeno 6 přestupkových řízení, z výše uvedeného důvodu však některá řízení o přestupcích dosud nenabyla právní moci. Celková výše pravomocně uložených pokut na základě vedených přestupkových řízení v roce 2023 činila 970 000 Kč.

Část zahájených správních řízení se týkala složitých přestupkových řízení započatých v předchozím kalendářním roce. K agendě vedených správních řízení je nutné zdůraznit, že v roce 2023 byla v rámci navazujících soudních řízení vydána tři rozhodnutí soudu, jimiž byly zamítnuty žaloby povinných osob proti rozhodnutím Ministerstva financí, která potvrzovala prvostupňová rozhodnutí FAÚ. Jednalo se o rozhodnutí soudu ve věci přestupkového řízení proti dvěma povinným osobám z realitního sektoru a proti jedné povinné osobě vykonávající směnárenskou činnost. Tato soudní rozhodnutí potvrdila věcnou správnost rozhodnutí vydaných FAÚ ve vztahu k porušení AML zákona povinnými osobami.

Kontrolní oddělení v posledním čtvrtletí roku 2023 odhalilo závažná porušení AML zákona ze strany povinných osob, která mají vliv na výkon činnosti FAÚ jako finanční zpravodajské jednotky, a proto byla okamžitě zahájena přestupková řízení, která nebyla do konce roku pravomocně skončena. Tímto závažným protiprávním jednáním bylo neplnění informační povinnosti vůči FAÚ podle § 24 odst. 1 AML zákona, které zakládá odpovědnost za přestupek nesplnění informační povinnosti dle § 45 AML zákona. A dále také protiprávní jednání spočívající v nesplnění povinnosti odložit příkaz klienta dle § 20 odst. 3 AML zákona tj. aplikovat zmrazovací opatření, což zakládá přestupkovou odpovědnost povinné osobě podle § 47 odst. 2 AML zákona nesplnění povinnosti odložit příkaz klienta

V souvislosti s vedením agendy přestupkových řízen ke konci roku 2023 kontrolní oddělení detekovalo další porušení AML zákona u několika povinných osob a zahájilo přípravu přestupkového řízení z moci úřední, a to zejména pro přestupky týkající se neplnění informační povinnosti dle § 45 AML zákona a oznamovací povinnosti dle ustanovení § 46 AML zákona, tj. neinformování o určení kontaktní osoby.

Zmiňovaný posílený rizikově orientovaný přístup kontrolního oddělení při výběru kontrolovaných subjektů má vazbu i na vedená přestupková řízení, neboť se FAÚ při kontrolách zaměřuje na závažnější porušení AML zákona, která se následně téměř vždy potvrzují, což se pak odrazí nejen v nárůstu navazujících přestupkových řízení, ale i ve zvýšení jednotlivých pokut udělovaných za přestupky povinným osobám při porušování AML zákona.

Hodnocení České republiky v oblasti výkonu dohledu

Ve dnech 6. až 10. listopadu 2023 se uskutečnilo hodnocení České republiky v oblasti výkonu správního dozoru nad úvěrovými institucemi, a to formou návštěvy na místě ze strany EBA (European Banking Authority) tj. Evropský orgán pro bankovníctví. Za Českou republiku se hodnocení zúčastnil Finanční analytický úřad, jako dozorový orgán nad úvěrovými institucemi v oblasti AML/CFT, a Česká národní banka jako dohledový orgán nad úvěrovými institucemi v rámci obezřetnostního dohledu a AML/CFT dohledu. Samotné návštěvě pětičlenného týmu hodnotitelů předcházelo vyplnění zaslaných dotazníků, koordinace obou úřadů a organizační záležitosti.

Hodnocení ze strany EBA bylo komplexní a jako prvotní podklad sloužily nejen vyplněné dotazníky a přiložené materiály, ale také předchozí hodnocení České republiky výborem MONEYVAL. Hodnotitelé se zajímali o strukturu obou úřadů, lidské zdroje určené na dozor úvěrových institucí, systém fungování úřadů, včetně vzájemné spolupráce a výměny informací. Následně FAÚ vysvětloval postupy při výkonu dohledu, statistická data včetně výše uložených pokut a alokaci zdrojů k výkonu dohledu u tohoto typu povinné osoby, školení svých kontrolorů a edukaci a regulaci úvěrových institucí. Jako významná se ukázala otázka hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu a na ni navazující rizikově orientovaný přístup při výkonu dohledu nad úvěrovými institucemi, a dále také spolupráce obou dozorových orgánů a spolupráce s analytickým odborem FAÚ.

Hodnotící zpráva EBA by měla být FAÚ poskytnuta ve druhém čtvrtletí 2024, přičemž lze očekávat obdobnou kritiku jako v hodnotící zprávě výboru MONEYVAL, a to zejména v oblasti nedostačujících lidských zdrojů, nízké výše ukládaných pokut v rámci správního trestání a nedostatky v prováděném hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu na úrovni jak sektorové, tak i individuální tj. u jednotlivých úvěrových institucí.

MEZINÁRODNÍ AKTIVITY A LEGISLATIVNÍ ČINNOST

Legislativní činnost

V průběhu roku 2023 byla pozornost a činnost Finančního analytického úřadu v legislativní oblasti zaměřena na dvě, z časového hlediska částečně se překrývající, novely AML zákona. Práce na obou novelách probíhaly v těsné spolupráci s Ministerstvem financí.

4:5

První novela (sněmovní tisk 439, senátní tisk 218), v meziresortním připomínkovém řízení představená již na sklonku roku 2022, obsahuje změny implementující zjištění vyplývající z vládního dokumentu, kterým je zpráva o 2. kole procesu Národního hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu a na ni navazující Akční plán, dále novela AML zákona reaguje na nedostatky vytykané České republice ve zprávě z 5. kola vzájemného hodnocení výborem MONEYVAL, a zároveň je návrhem implementačním, jelikož zpřesňuje transpozici tzv. 5. AML směrnice. Současně novela zákona reaguje na požadavky praxe – například v návaznosti na zkušenosti z pandemického období usnadňuje povinným osobám provádění identifikace klientů na dálku, když umožňuje pomocí tzv. kontrolní platby z účtu klienta vedeného mimo ČR snadno identifikovat nejen klienty ze zemí mimo EU/EHP, ale nově i ze třetích zemí. V roce 2023 proběhlo v rámci této novely vypořádání připomínek vzešlých z meziresortního připomínkového řízení, projednání Legislativní radou vlády a schválení návrhu Poslaneckou sněmovnou. V roce 2024 pak došlo k přijetí novely zákona a vyhlášení ve Sbírce zákonů s účinností od 1. května 2024.

Druhá novela AML zákona (sněmovní tisk 659) je primárně zákonem adaptačním, který je legislativní reakcí na tzv. nařízení TFR², které je součástí unijního AML balíčku a upravuje povinnost připojit doprovázející informace k převodům peněžních prostředků a některých kryptoaktiv. Návrh zákona rovněž reaguje na zjištění výboru MONEYVAL v rámci hodnocení České republiky a zapracovává vybraná doporučení FATF³, u nichž byly detekovány závažné implementační nedostatky, a je možná náprava prostřednictvím této novely. Jedná se zejména o doporučení FATF č. 6 – Cílené finanční sankce týkající se terorismu a jeho financování, č. 7 – Cílené finanční sankce týkající se proliferace, č. 29 – Finanční zpravodajské jednotky a č. 32 – Převozy hotovosti. V rámci doporučení FATF č. 32 jde o zavedení opatření k odhalování přeshraničních převozů peněžní hotovosti na vnitřních hranicích EU, a to včetně systému prohlášení takového převozu peněžní hotovosti a zavedení zákonné pravomoci pro celní správu zastavit nebo zadržet peněžní hotovost v rámci přeshraničního pohybu na vnitřním trhu, existuje-li podezření na spojení s financováním terorismu, praním peněz nebo predikativními trestnými činy. V rámci doporučení FATF č. 6 a 7 dochází k nápravě prostřednictvím zavedení postupu pro bezprostřední uplatňování cílených finančních sankcí za účelem dodržení příslušných rezolucí Rady bezpečnosti OSN.

Jak je blíže uvedeno v bodě 5.4 této zprávy, kvůli těmto nedostatkům byla v prosinci 2023 Česká republika výborem MONEYVAL zařazena do zpřísněného režimu monitorování, který může vést až k zařazení České republiky na tzv. šedý seznam FATF, tedy mezi země se strategickými nedostatky v jejich systémech boje proti praní špinavých peněz, financování terorismu a financování proliferace. Takový krok ze strany FATF by představoval závažné reputační riziko pro Českou republiku a vznik vysokých transakčních nákladů pro české podnikatele zapojující se do přeshraničního hospodářského styku. Je tedy nezbytné vyvinout veškeré úsilí potřebné k tomu, aby byly předmětné nedostatky odstraněny ještě před 6. kolem hodnocení České republiky z hlediska souladu s Doporučeními FATF. V opačném případě by totiž stejně muselo následně dojít k nápravě v důsledku mezinárodního tlaku plynoucího ze zařazení České republiky na výše zmíněný seznam. To dokazují zkušenosti jiných členských států EU, které se na tomto seznamu ocitly, např. Malty či Chorvatska. V roce 2023 proběhlo vypracování samotného návrhu a jeho valná část byla projednána v meziresortním připomínkovém řízení. V roce 2024 se očekává dokončení zbytku legislativního procesu, přičemž účinnost je s ohledem na transpoziční lhůtu stanovena na 30. prosince 2024.

Vedle toho se Finanční analytický úřad prostřednictvím připomínek uplatněných v meziresortním připomínkovém řízení podílel na dotváření návrhů řady právních předpisů s přesahem do oblasti opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, respektive provádění mezinárodních sankcí. Příkladem lze uvést návrh novely zákona o právu na digitální služby, jímž se legislativně zakotvila tzv. eDokladovka, či návrh nového zákona o kybernetické bezpečnosti.

² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1113 ze dne 31. května 2023, o informacích doprovázejících převody peněžních prostředků a některých kryptoaktiv a o změně směrnice (EU) 2015/849

³ Financial Action Task Force (FATF), tj. Finanční akční výbor - mezivládní orgán, který vytváří a prosazuje mezinárodní standardy v oblasti AML/CFT za účelem ochrany globálního finančního systému.

Metodická a konzultační činnost

V průběhu celého roku 2023 poskytoval odbor Právní povinným osobám telefonické i písemné konzultace a zpracovával písemná stanoviska k výkladu příslušných ustanovení AML zákona tak, aby byly odstraněny případné výkladové nejasnosti a došlo ke sjednocení praxe v oblasti uplatňování opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu ze strany povinných osob.

V roce 2023 byl dále aktualizován Metodický pokyn Finančního analytického úřadu č. 7 – Opatření vůči politicky exponovaným osobám a Metodický pokyn Finančního analytického úřadu č. 8 – Kopírování průkazů totožnosti pro účely AML zákona. V prvním případě došlo na základě zkušeností z praxe k posílení principu rizikově orientovaného přístupu tak, aby institut politicky exponované osoby nezatěžoval povinné osoby a osoby nesoucí tento status nad míru nezbytnou k ochraně finančního systému České republiky. Ve druhém případě se podařilo vyřešit od května 2021 táhnoucí se spor s Úřadem pro ochranu osobních údajů o výklad a znění první verze předmětného metodického pokynu.

Ve vztahu k uplatňování zesílených opatření ze strany povinných osob s cílem ochránit finanční systém hrají důležitou roli obecná stanoviska FAÚ vydaná v roce 2023 ve spolupráci s Českou národní bankou. Jedná se o Stanovisko k výkladu některých ustanovení zákona č. 253/2008 Sb. v souvislosti s otázkou „Jak přistupovat k Rusku jako vysoce rizikové třetí zemi?“ a stanovisko ve vztahu s otázkou „Jak přistupovat k členským státům EU, které jsou zařazené na FATF seznamy?“

Témata spojená s AML zákonem byla ze strany pracovníků Finančního analytického úřadu rovněž prezentována na řadě školení. Celkově bylo poskytnuto více než 25 školení pro povinné osoby z různých sektorů.

Důležité je také zmínit edukační činnost pro banky, realizovanou v úzké spolupráci s Českou bankovní asociací, která probíhá na pravidelné bázi nejen v rámci každoroční konference pořádané touto asociací, ale také prostřednictvím účasti FAÚ na jednáních Komise pro finanční bezpečnost dvakrát za měsíc a Komise pro Compliance.

Na poli mezinárodní spolupráce poskytl FAÚ v březnu 2023 dvoudenní školení představitelům Moldavské republiky z Agentury pro vyhledávání majetku a z Úřadu pro prevenci a boj proti praní špinavých peněz. Školení se uskutečnilo na základě žádosti moldavské strany a týkalo se činnosti FAÚ se zaměřením na činnost české finanční zpravodajské jednotky při provádění finančních analýz, boj proti financování terorismu, a dále na regulaci a provádění dohledu nad povinnými osobami a na provádění mezinárodních sankcí v ČR. Setkání bylo přínosné a přispělo k výměně informací o fungování systému boje proti praní peněz a financování terorismu v obou zemích.

Činnost spojená s evropským právem v oblasti AML/CFT

V roce 2023 se Finanční analytický úřad coby gestor podílel na projednávání tří návrhů unijních předpisů spojených s AML/CFT oblastí tzv. AML balíček. Šlo o následující předpisy:

- Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu (AML nařízení),
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o mechanismech, které mají členské státy zavést za účelem předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, a o zrušení směrnice (EU) 2015/849 (6. AML směrnice),
- Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1153, pokud jde o přístup příslušných orgánů k centralizovaným registrům bankovních účtů prostřednictvím jednotného přístupového místa.

AML nařízení a 6. AML směrnice byly projednávány v rámci tzv. trialogů, kdy se Rada EU a Evropský parlament snažily nalézt kompromisní podobu úprav prvotního návrhu těchto předpisů z pera Evropské komise. Tyto trialogy však s ohledem na zpoždění na straně Evropského parlamentu nebyly v roce 2023 uzavřeny, nicméně s ohledem na konec funkčního období stávajícího Evropského parlamentu lze očekávat jejich schválení na jaře 2024. Pokud se tak stane, předmětné unijní předpisy by byly aplikovatelné (respektive by vypršela jejich transpoziční lhůta) v polovině roku 2027.

V případě novely směrnice 2019/1153, která se týká stanovení pravidel usnadňujících používání finančních a dalších informací k prevenci, odhalování, vyšetřování či stíhání určitých trestných činů se v roce 2023 podařilo dohodnout jak společný postoj Rady vůči Evropskému parlamentu, tak uzavřít trialogy. Pozitivně lze hodnotit, že v případě všech těchto návrhů byly uhájeny priority České republiky vyjádřené v příslušných rámcových pozicích.

Vedle toho Finanční analytický úřad koordinoval i vnitrostátní činnosti vedoucí k určení sídla Orgánu pro boj proti praní peněz a financování terorismu, známého pod zkratkou AMLA. Tato nová decentralizovaná agentura EU bude mít ve své působnosti dohled nad povinnými osobami, včetně přímého dohledu nad vybranými finančními institucemi, jakož i podporu společných přeshraničních šetření finančních zpravodajských jednotek. Dohody s Evropským parlamentem nad návrhem nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje Orgán pro boj proti praní peněz a financování terorismu a mění nařízení (EU) č. 1093/2010, (EU) č. 1094/2010 a (EU) č. 1095/2010, které tuto agenturu ustavuje, bylo sice dosaženo již v roce 2022 během francouzského předsednictví, nicméně tato dohoda se nevztahovala na článek 4, kde má být stanveno její sídlo. Finanční analytický úřad prostřednictvím tvorby instrukcí spolu s dalšími like-minded státy úspěšně prosadil takový model volby sídla, který v rámci určení favorita Rady EU staví na zásadě jeden stát – jeden hlas. Zároveň bylo prosazeno, aby Rada měla jediného kandidáta, což značně zvýší šanci na jeho prosazení vůči kandidátům Evropského parlamentu. Výsledkem tohoto procesu byl výběr Frankfurtu nad Mohanem pro sídlo AMLA ve druhé polovině února 2024.

Výbor MONEYVAL a hodnocení České republiky

Česká republika je členem Výboru expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz a financování terorismu Rady Evropy (výbor MONEYVAL), který je nezávislým monitorovacím orgánem Rady Evropy a v pravidelných intervalech provádí tzv. vzájemná hodnocení členských států. Výbor MONEYVAL je jedním z přidružených uskupení FATF.

Tato hodnocení jsou zaměřená na efektivitu fungování systému boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu a dalších souvisejících hrozeb vůči integritě mezinárodního finančního systému, a také na technický soulad související s implementací právních, regulačních a operativních opatření, vyplývajících z mezinárodních standardů tzv. 40 Doporučení FATF⁴. V roce 2018 se uskutečnilo 5. kolo vzájemného hodnocení České republiky výborem MONEYVAL, na základě něhož byla v únoru 2019 zveřejněna hodnotící zpráva České republiky a země byla zařazena do zpřísněného režimu následného hodnocení (enhanced follow-up process). V rámci této fáze došlo v letech 2020 až 2023 k odstranění zjištěných závažných nedostatků u osmi ze třinácti doporučení FATF.

V prosinci 2023 byla na 66. plenárním zasedání výboru MONEYVAL, kterého se FAÚ zúčastnil z pozice vedoucího delegace České republiky spolu s dalšími členy delegace z řad České národní banky a Ministerstva spravedlnosti, Česká republika s účinností od 15. prosince 2023 zařazena do procesu zesílených opatření CEPs (Compliance enhancing procedures), jehož cílem je zesílený tlak na rychlou nápravu a posílení technického souladu s FATF Doporučeními. Tento proces je důsledkem přetrvávajících nedostatků u zbývajících pěti doporučení FATF.

V této souvislosti bylo úkolem výboru MONEYVAL vyzvat generálního tajemníka Rady Evropy, aby zaslal příslušným ministrům České republiky oficiální dopis, v němž upozorní na nedodržování referenčních dokumentů a na nezbytná nápravná opatření, která mají být v roce 2024 ze strany ČR přijata. V rámci zahájeného procesu zesílených opatření ze strany výboru MONEYVAL je Česká republika povinna v souladu s čl. 24 odst. 4 procesních pravidel výboru reportovat přijatá nápravná opatření na následujících plenárních zasedáních, která se budou konat v květnu a v prosinci 2024. Konkrétní nápravné mechanismy k odstranění zjištěných nedostatků směřují zejména na FATF doporučení č. 6 – Cílené finanční sankce týkající se terorismu a jeho financování, jelikož se řadí mezi šest klíčových doporučení.

V rámci nadcházejícího 6. kola vzájemného hodnocení výborem MONEYVAL byla Česká republika zařazena mezi první hodnocené státy, přičemž termín pro osobní návštěvu hodnotitelů výboru MONEYVAL byl stanoven na duben 2026.

⁴ FATF Doporučení představují mezinárodní standardy v oblasti boje proti praní peněz a financování terorismu

Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Finanční analytický úřad v souladu s ustanovením § 18 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“), zveřejňuje ve své výroční zprávě údaje o své činnosti v oblasti poskytování informací podle výše uvedeného zákona.

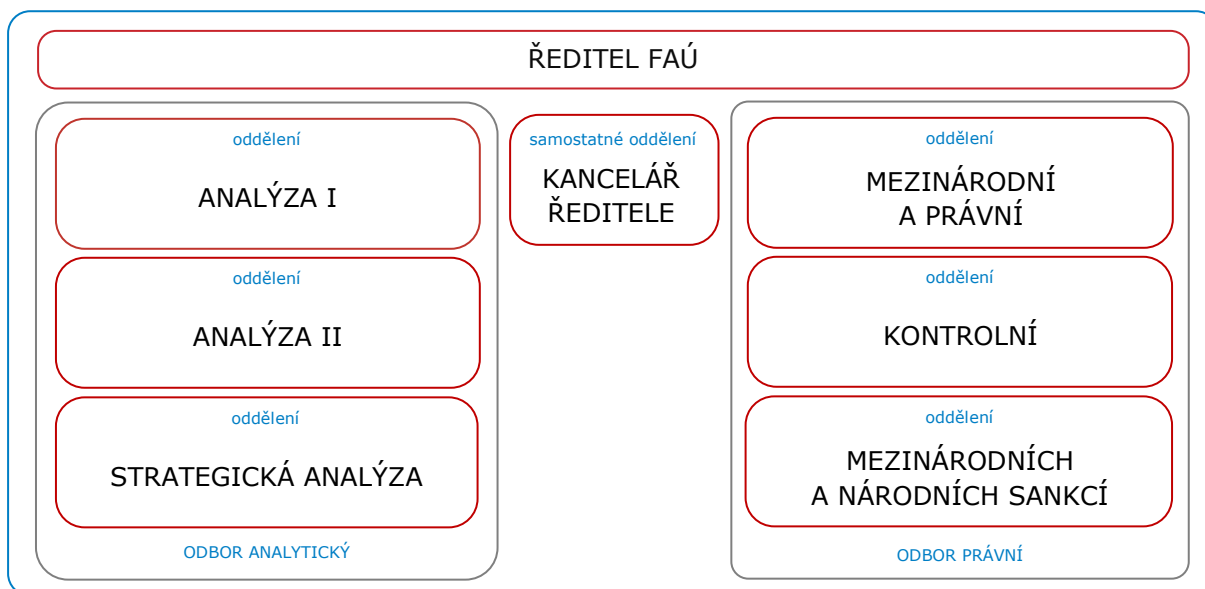
Za předchozí kalendářní rok obdržel FAÚ celkem dvacet tři žádostí o poskytnutí informace dle zákona o svobodném přístupu k informacím. Z toho sedmi žádostem o poskytnutí informace bylo v plném rozsahu vyhověno. Znění poskytnutých odpovědí a souvisejících žádostí lze nalézt na webových stránkách FAÚ (viz <https://fau.gov.cz/2023>). FAÚ vydal čtrnáct rozhodnutí o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace v souladu s ustanovením § 11 odst. 4 písm. e) zákona o svobodném přístupu k informacím, přičemž z toho se dvě rozhodnutí týkala částečného odmítnutí žádosti. Proti dvěma rozhodnutím o odmítnutí žádosti bylo podáno v lednu 2024 odvolání. Dvě žádosti o informace byly v souladu se zákonem o svobodném přístupu k informacím odloženy, jelikož se požadované informace nevztahovaly k působnosti FAÚ.

Odmítnuté žádosti o informace mířily zejména na konkrétní úkony FAÚ a informace týkající se provádění mezinárodních sankcí, tedy činnost vykonávanou podle zákona o provádění mezinárodních sankcí, a dále také na konkrétní úkony a informace týkající se šetření podezřelých obchodů v rámci boje proti praní peněz a financování terorismu, tedy činnost vykonávanou na základě AML zákona. Pro úplnost uvádíme, že na základě ustanovení § 11 odst. 4 písm. e) zákona o svobodném přístupu k informacím může FAÚ jako povinný subjekt odmítnout poskytnout informace o své činnosti podle AML zákona nebo podle zákona o provádění mezinárodních sankcí. Uvedeným ustanovením je reflektována specifická povaha činnosti FAÚ stanovená v § 29c odst. 1 AML zákona, když plní funkci finanční zpravodajské jednotky České republiky, a v případě provádění mezinárodních sankcí plní funkci národního orgánu příslušného pro tuto oblast.

Personální situace a systemizace

Finanční analytický úřad je samostatným správním úřadem s celostátní působností a jeho systemizace se řídí zákonem o státní službě a doprovodnými právními předpisy. Je schvalována na základě předloženého návrhu FAÚ a souhlasu nadřízeného služebního úřadu, kterým je Ministerstvo financí.

V roce 2023 byla schválena tzv. roční systemizace a v průběhu roku byla předložena a schválena změna v rámci celoroční systemizace s platností od 1. dubna 2023, která zahrnovala pouze změny systemizačních kritérií existujících funkční míst.

Organizační struktura FAÚ

V čele FAÚ stojí dle § 29d odst. 1 AML zákona vedoucí služebního úřadu v pozici ředitele. Celkový počet systemizovaných míst FAÚ byl k 1. lednu 2023 stanoven na 74 funkčních míst, z toho 69 funkčních míst státních zaměstnanců a pět funkčních míst zaměstnanců v pracovním poměru. K 31. prosinci 2023 byla zrušena dvě funkční místa zřízená za účelem předsednictví České republiky v Radě EU podle usnesení vlády ČR.

System řízení FAÚ je třístupňový, neboli vedoucí oddělení, ředitel odboru nebo vedoucí samostatného oddělení a ředitel FAÚ - vedoucí služebního úřadu. Tento způsob řízení je efektivní a odpovídá aktuálním potřebám tzv. krátkého řízení, za současné aplikace jednoduchého procesu schvalování v rámci vykonávaných agend a úkolů. Každé služební, ale také pracovní místo, má své opodstatnění a společně vytváří synergický výsledek v podobě vysoce odborných kvalifikovaných a cenných výstupů. Je na místě uvést, že nejsou vytvářena nadbytečná administrativní místa a na některých funkčních místech jsou vykonávány dvě i více rozdílných agend a současně nejsou některá funkční místa plně zastupitelná.

Základním oborem státní služby podle nařízení vlády č. 1/2019 Sb., o oborech státní služby, předepsaným pro vykonání zvláštní části úřednické zkoušky, je u všech tabulkových míst státní služby obor č. 07 - Ekonomická ochrana státu, nejsou tím však vyloučeny i další obory služby na jednotlivých služebních místech, a to s přihlédnutím k pracovní náplni daných služebních míst.

Na konci rozpočtového roku 2023 byl konečný stav fyzických zaměstnanců 65 a k 1. lednu 2024 byl fyzický počet zaměstnanců 69. Vzhledem k rozsahu a závažnosti řešených úkolů, které v důsledku světového boje proti praní peněz a financování terorismu, mezinárodních a národních sankcí, včetně priorit EU v těchto oblastech, nabírají na síle, považuje FAÚ za podpory moci výkonné a zákonodárné udržení počtu funkčních míst za klíčové a potřebné.

Materiálně-technické zajištění

Činnost FAÚ je zajištěna prostřednictvím financování skrze rozpočtovou kapitolu 312 Ministerstva financí. Rozpočet FAÚ se řídí zákonem o státním rozpočtu České republiky a je sestavován prostřednictvím podaných návrhů a možností rozpočtové kapitoly 312 Ministerstva financí.

Rok	Celkové výdaje schválené zákonem o SR	Běžné výdaje (včetně příslušenství platů)	Investiční výdaje	Prostředky na platy (bez příslušenství)
2019	78,199	31,470	6,00	40,729
2020	77,919	33,003	3,50	41,416
2021	76,719	31,803	3,50	41,416
2022	70,512	25,611	3,77	41,131
2023	88,430	29,430	7,20	51,800
2024	96,322	36,354	4,70	55,268

údaje jsou uvedeny v mil. Kč

Z hlediska materiálně technického má FAÚ vše potřebné pro výkon zákonných povinností a agend. Při hospodaření s prostředky státního rozpočtu je FAÚ povinen dodržovat nejen rozpočtová pravidla, ale také zákon o zadávání veřejných zakázek a další související právní normy. Jedná se například o způsoby financování reprodukce majetku v podmínkách kapitoly Ministerstva financí.

V tomto případě se jedná o oblast investičních výdajů, které jsou schvalovány správcem kapitoly ve formě investičních záměrů, ale také prostřednictvím vytvořené programové dokumentace, která je schvalována odvětvovým odborem Ministerstva financí a obsahuje pravděpodobný výčet plánovaných investičních akcí v delším časovém horizontu.

HOSPODAŘENÍ FAÚ

Finanční analytický úřad hospodařil dle schváleného rozpočtu, který se řídí zákonem o státním rozpočtu České republiky na rok 2023, v uvedeném členění

Výdaje

Pro rok 2023 byly schváleny státním rozpočtem výdaje FAÚ ve výši 88 430 tis. Kč (pro srovnání v roce 2022 byly celkové schválené výdaje 70 512 tis. Kč), z toho kapitálové výdaje (KV) 7 200 tis. Kč (za rok 2022 byl objem KV 3 770 tis. Kč), běžné výdaje (BV) 81 230 tis. Kč (v roce 2022 činily BV 66 742 tis. Kč). V průběhu roku byly provedeny změny rozpočtu vyvolané objektivními skutečnostmi, přičemž rozpočet po změnách dosáhl objemu 96 577,97 tis. Kč. Po zapojení nároků z nespotřebovaných výdajů ve výši 23 241 tis. Kč, z toho KV 5 100 tis. Kč a BV 18 141 tis. Kč, byl celkový rozpočet na rok 2023 ve výši 117 221 tis. Kč, z toho KV 12 300 tis. Kč a BV 104 921 tis. Kč.

Skutečné výdaje dosáhly ke dni 31. prosince 2023 celkové výše 96 850 tis. Kč, z toho KV 5 257 tis. Kč, BV 91 592 tis. Kč.

Procento plnění celkového rozpočtu představuje 82,62 % a v případě porovnání skutečného čerpání na upravený rozpočet je stav plnění 100,28 %.

Skutečné běžné výdaje FAÚ představují v roce 2023 více než 94,57 % z celkových výdajů FAÚ, přičemž významnou část v běžných výdajích, tj. 57,57 % (54,45 % z celkových výdajů), tvoří výdaje na mzdy a platy státních zaměstnanců a zaměstnanců, včetně souvisejícího příslušenství. Obsazenost systemizovaných funkčních míst a konečný stav k 31. 12. 2023, činila 65 fyzických zaměstnanců (nejedná se o přepočtený počet zaměstnanců). Z toho ve služebním poměru 60 a dle zákoníku práce 5 zaměstnanců. Skutečné výdaje v oblasti platů v roce 2023 jsou o 8,96 % vyšší než v roce 2022, a to při zvýšeném počtu zaměstnanců (v meziročním srovnání o 5 zaměstnanců). Největší podíl na ostatních běžných výdajích mají nákupy služeb, následované výdaji na ostatní nákupy. V těchto kategoriích výdajů jsou evidovány platby za zpracování dat, opravy a udržování a ostatní služby. Ceny za tyto služby a za technickou podporu vycházejí z již dříve uzavřených dlouhodobých smluv, podle nichž má na aktuální cenu vliv i vysoká míra inflace.

Ke dni 31. prosince 2023 byly ukončeny naplánované investiční akce, a zároveň ke stejnému dni skončil Program 012V51 – Rozvoj a obnova materiálně technické základny FAÚ. V průběhu roku byly realizovány tři akce, z toho dvě v končícím programu 012V51 a jedna v novém programu 012V52. V končícím programu se jednalo o akci, jejímž cílem bylo posílení efektivity chlazení hardwarových součástí serverové farmy FAÚ, pořízení prvků jak kybernetické bezpečnosti tak i posílení objektové bezpečnosti sídla FAÚ. Parametry a cíle akce byly splněny. Celkové výdaje na akci byly v roce 2023 3 420 928,34 Kč. Druhou realizovanou investiční akcí byla akce, jejímž cílem bylo vybudování informačního systému pro zabezpečenou komunikaci. Parametry a cíle akce byly splněny. Celkové výdaje na akci v roce 2023 byly 916 749,24 Kč.

FAÚ v roce 2023 vydal 296 tis. Kč na 8 tuzemských a 31 zahraničních služebních cest svých zaměstnanců (přepočtených). Pracovníci oddělení Mezinárodní a právní a oddělení Mezinárodních a národních sankcí se účastnili různých jednání spadajících pod Radu Evropské unie, Radu Evropy a Evropskou komisi, a to zejména v oblasti AML a mezinárodních sankcí. V rámci posílení spolupráce s partnerskými jednotkami se uskutečnily zahraniční cesty pracovníků odboru Analýza, s přednostním zaměřením na výměnu zkušeností a prohloubení spolupráce v oblasti analytické činnosti a opatření proti financování terorismu.

5:9

Celkové výdaje na všechny zahraniční služební cesty činily 292 tis. Kč.

V případě tuzemských služebních se jednalo o cesty pracovníků oddělení Kontrola v rámci kontrol uskutečňovaných u povinných osob. Celkové náklady tuzemských služebních cest nepřekročily 4 tis. Kč. Všechny uskutečněné cesty byly z pohledu FAÚ velmi efektivní, neboť měly za výsledek jednak výměnu cenných informací s partnerskými jednotkami v oblasti analýzy podezřelých obchodů a zefektivnění vzájemné spolupráce, tak i velmi důležité zastoupení a koordinace v oblasti mezinárodních sankcí. V rámci zahraničních cest docházelo k refundaci jízdních výdajů, a to jak cest v souvislosti s jednáními spadajícími pod Radu EU, tak i pod Radu Evropy. Celkově byla refundována necelá 1/3 těchto cest. Refundujícími partnery byli Rada Evropy, Rada EU a Evropská komise.

Příjmy

Jediným příjmem FAÚ, který lze předpokládat, jsou příjmy z uložených pokut za porušení AML zákona na základě činnosti Kontrolního oddělení nebo pokuty z mezinárodních sankcí vycházející z činnosti oddělení Mezinárodní a právní.

V meziročním srovnání 2022/2023 došlo k nárůstu příjmů FAÚ. V roce 2023 činila příjmová stránka FAÚ celkem 3 549,71 tis. Kč, což je oproti roku 2022 nárůst o 721 %. Téměř celý objem přijatých prostředků je tvořen pokutami za porušení mezinárodních sankcí. Ostatní příjmy jsou tvořeny vrácením poskytnutých záloh předchozího rozpočtového roku.

6:0

KONTROLA ČINNOSTI FAÚ

Kontrolu činnosti Finančního analytického úřadu vykonává podle AML zákona Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, která k tomuto účelu zřizuje devítičlennou stálou komisi, a vláda České republiky.

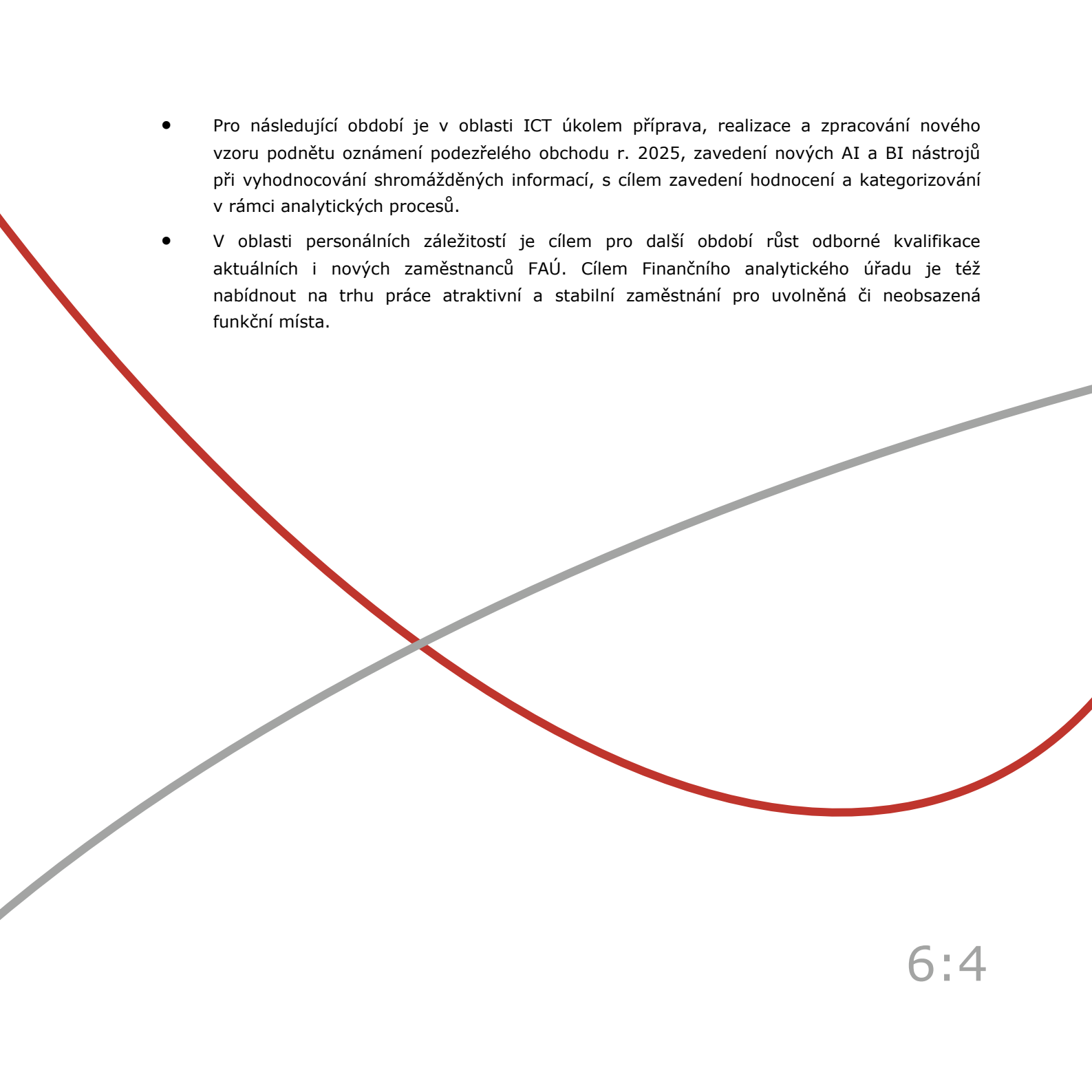
Kontrola činnosti FAÚ ze strany Stálé komise pro kontrolu činnosti Finančního analytického úřadu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR byla prováděna i v roce 2023, přičemž na žádné ze schůzí této komise konaných v průběhu roku 2023 nebyly ve vztahu k činnosti FAÚ vzneseny výhrady či připomínky.

6:1

PLÁN ÚKOLŮ PRO ROK 2024

- V oblasti legislativy začne FAÚ v roce 2024 připravovat, spolu se zainteresovanými stranami, koncepční novelu AML zákona, jejímž hlavním důvodem je přijetí nové evropské legislativy v oblasti AML/CFT, tj. AML balíčku. Cílem této novely bude také přepracovat AML zákon do uživatelsky přívětivější podoby, kdy dojde k reflexi rozdílů mezi povinnými osobami z finančního a nefinančního sektoru, a také zlepšit efektivitu fungování AML/CFT systému v ČR.
- FAÚ se v roce 2024 zaměří na posílení edukace v oblasti AML/CFT u rizikových sektorů, a to zejména realitního sektoru a sektoru poskytovatelů služeb spojených s virtuálním aktivem. Pro tyto sektory budou vydány speciální metodické pokyny a v návaznosti na ně se uskuteční cílená školení ze strany FAÚ. Obdobně bude pokračovat úzká spolupráce s Českou bankovní asociací, prostřednictvím níž dochází ke kontinuálnímu vzdělávání bankovních institucí a k poskytování zpětné vazby FAÚ.
- V rámci členství ČR ve výboru MONEYVAL, a s ohledem na zařazení ČR do procesu zesílených opatření CEPs na konci roku 2023, bude FAÚ z pozice vedoucího české delegace koordinovat nápravná opatření, zejména ve vztahu k FATF doporučení č. 6 – Cílené finanční sankce týkající se terorismu a jeho financování, jehož náprava byla ČR explicitně uložena. V rámci zahájeného procesu zesílených opatření ze strany výboru MONEYVAL je ČR povinna reportovat ústně, a následně písemně, přijatá nápravná opatření na následujících plenárních zasedáních, která se budou konat v květnu a v prosinci 2024, což bude naplněno prostřednictvím české delegace vedené FAÚ.

- V souvislosti s přípravami na nadcházející 6. kolo vzájemného hodnocení ČR výborem MONEYVAL je třeba zajistit formální nástroj k efektivní koordinaci všech institucí na národní úrovni. Z tohoto důvodu bylo naplánováno na 6. února 2024 ve spolupráci FAÚ a České národní banky setkání neformální pracovní skupiny pro MONEYVAL (celkem 32 úřadů), které informuje o procesu hodnocení výborem MONEYVAL a nadcházejícím 6. kole tohoto hodnocení. Dále ve spolupráci se členy delegace MONEYVAL za ČR, tedy Českou národní bankou, Ministerstvem spravedlnosti a také Ministerstvem financí, zkoordinuje FAÚ vznik meziresortní koordinační skupiny pro boj proti praní peněz a financování terorismu. Tato formální skupina bude sloužit pro koordinaci 6. kola hodnocení ČR, které naplno započne v roce 2025, a bude také plnit významnou úlohu i pro účely koordinace při tvorbě Národního hodnocení rizik v oblasti AML/CFT/CFP a při tvorbě národní strategie AML/CFT, kterou ČR stále nemá.
- V oblasti výkonu správního dozoru, který je založen na rizikově orientovaném přístupu, bude pozornost nadále zaměřena na sektor poskytující služby spojené s virtuálním aktivem, realitní sektor a nově sektor poskytující služby v oblasti zakládání právnických osob a právních uspořádání včetně jednání za tyto subjekty, poskytování sídel a s tím souvisejících služeb.
- K posílení spolupráce všech dozorových orgánů dle AML zákona a zajištění aplikace dobré praxe v této oblasti je plánováno uzavření memoranda o spolupráci s Celní správou ČR, Českou obchodní inspekcí a jednotlivými profesními komorami ve smyslu ustanovení § 4 odst. 13 AML zákona. S Českou národní bankou jsou v roce 2024 plánována pravidelná setkání i na „hi-level“ úrovni.
- V oblasti procesu národního hodnocení rizik legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu bude v termínu do konce září 2024 předloženo vládě vyhodnocení Akčního plánu, jenž navazuje na 2. kolo procesu národního hodnocení rizik legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Ve druhé polovině roku 2024 bude také finálně dokončeno první kolo národního hodnocení rizik financování proliferační, na což bude navazovat příslušný akční plán. Zároveň budou zahájeny přípravné práce na 3. kole procesu národního hodnocení rizik legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

-
- Pro následující období je v oblasti ICT úkolem příprava, realizace a zpracování nového vzoru podnětu oznámení podezřelého obchodu r. 2025, zavedení nových AI a BI nástrojů při vyhodnocování shromážděných informací, s cílem zavedení hodnocení a kategorizování v rámci analytických procesů.
 - V oblasti personálních záležitostí je cílem pro další období růst odborné kvalifikace aktuálních i nových zaměstnanců FAÚ. Cílem Finančního analytického úřadu je též nabídnout na trhu práce atraktivní a stabilní zaměstnání pro uvolněná či neobsazená funkční místa.

STATISTICKÝ PŘEHLED VÝSLEDKŮ ČINNOSTI V OBDOBÍ 2020—2023

	2020	2021	2022	2023
Počet přijatých podnětů k provedení šetření	4860	5 693	6 145	7 114
Celkový počet podaných trestních oznámení	426	512	911	995
Počet podaných trestních oznámení se zajištěním finančních prostředků	261	308	660	751
Výše zajištěných finančních prostředků [mld. Kč]	3,897	2,027	2,606	3,836
Počet postoupení na Policii České republiky	391	557	614	924
Počet postoupení na Generální finanční ředitelství	2 304	2 544	2 239	2 496
Počet postoupení na Generální ředitelství cel	140	122	205	457
Počet dotazů ze zahraničí	377	390	355	267
Počet dotazů do zahraničí	190	188	215	192
Počet spontánních informací ze zahraničí	362	510	659	626
Počet spontánních informací do zahraničí	344	303	259	235
Celkový počet kontrol provedených podle AML zákona	30	34	30	24
Počet kontrolních nákupů	14	15	0	8
Celkový počet zahájených správních řízení o porušení AML zákona	18	16	17	6
Počet kontrol systémů vnitřních zásad	77	158	83	48
Počet pokut pro porušení AML zák./zák. o provádění mezinárodních sankcí	17	16	15	5
Výše pokut pro porušení AML zákona [tis. Kč]	2 695	4 120	6 865	970

6:5

KONTAKTY

KORESPONDENČNÍ ADRESA

Finanční analytický úřad
P.O. BOX 675
Jindřišská 14
111 21 Praha 1

ÚŘEDNÍ HODINY PODATELNÝ

Po - Čt	8:00 – 15:00
Pá	8:00 – 14:00

WEB

fau.gov.cz

SÍDLLO

Finanční analytický úřad
Washingtonova
1621/11
110 00 Praha 1

KONTAKTY

tel.: +420 257 044 501
e-mail: fau@mfcz.cz
ID DS: egi8zyh

Seznam zkratek a pojmů

ATM	bankomat (Automated Teller Machine)
AI	umělá inteligence (Artificial Intelligence)
AML	boj proti praní peněz (Anti-Money Laundering)
BI	Business Intelligence
BV	běžné výdaje
CFT	boj proti financování terorismu (Combating the Financing of Terrorism)
EBA	Evropský orgán pro bankovníctví (European Banking Authority)
FATF	Finanční akční výbor proti praní peněz (Financial Action Task Force)
FAÚ	Finanční analytický úřad
FIU	finační zpravodajská jednotka (Financial Intelligence Unit)
ICT	informační a komunikační technologie (Information and Communication Technologies)
KV	kapitálové výdaje
NCTEKK	Národní centrála proti terorismu, extremismu a kybernetické kriminalitě
OČTŘ	orgány činné v trestním řízení
OPO	oznámení podezřelého obchodu podle AML zákona
PPP	Public Private Partnership (forma spolupráce soukromého a veřejného sektoru)
SVZ	System vnitřních zásad
Výbor MONEYVAL	Výbor expertů pro hodnocení opatření proti praní peněz a financování terorismu — nezávislý monitorovací orgán Rady Evropy

Název publikace: Finanční analytický úřad, Výroční zpráva 2023

Autor: FAÚ

Vydavatel: FAÚ

Grafický návrh a sazba: FAÚ

Vydání: první

Počet stran: 67

Vydáno: 6/2024

Neprodejné

© Finanční analytický úřad

